

**UNIVERSITATEA "BABEȘ BOLYAI" CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE SOCIOLOGIE**

BUNĂSTAREA SUBIECTIVĂ A COPIILOR

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Maria ROTH

Autor:
DOBRIN Brîndușa-Antonia
(căs. GRIGORAȘ)

Cluj-Napoca
2013

CUPRINS

LISTA CU ABREVIERI.....	3
INTRODUCERE	5
PARTEA I CADRUL TEORETIC.....	17
CAPITOLUL I.	
COPIII, COPILĂRIA ȘI CERCETAREA BUNĂSTĂRII	
COPILULUI.....	17
1.1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE (COPILUL, COPILĂRIA).....	18
1.2. BUNĂSTAREA COPILULUI ȘI POZIȚIA LUI ÎN FAMILIE ȘI	
SOCIETATE.....	21
1.3. PERSPECTIVE TEORETICE.....	23
1.3.1. Teoriile sociologice tradiționale.....	23
1.3.2. Noua sociologie a copilăriei.....	27
1.3.3. Modelul bunăstării copilului bazat pe drepturi.....	28
CAPITOLUL II.	
CALITATEA VIEȚII ȘI BUNĂSTAREA COPIILOR.....	34
2.1. INDICATORII SOCIALI AI BUNĂSTĂRII COPILULUI – SCURT	
ISTORIC.....	35
2.2. INDICATORI SOCIALI OBIECTIVI ȘI SUBIECTIVI.....	43
2.3. SCHIMBAREA DE PARADIGMĂ ÎN DOMENIUL BUNĂSTĂRII	
COPILOR.....	48
2.4. CALITATEA VIEȚII ȘI BUNĂSTAREA – CLARIFICARE	
CONCEPTUALĂ.....	52
2.5. INDEXURI ȘI SISTEME DE INDICATORI DE MĂSURARE A	
BUNĂSTĂRII COPIILOR.....	68
2.6. STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII ÎN DOMENIUL	
CALITĂȚII VIEȚII ȘI BUNĂSTĂRII COPIILOR	
ÎN ROMÂNIA.....	79

CAPITOLUL III. BUNĂSTAREA SUBIECTIVĂ – COMPONENTĂ	
CHEIE A CALITĂȚII VIEȚII.....	86
3.1. DEFINIȚIE ȘI STRUCTURĂ.....	86
3.2. PRINCIPALELE CARACTERISTICI ȘI DOMENII ALE BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE.....	91
3.3. COMPONENTA COGNITIVĂ A BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE – SATISFAȚIA CU VIAȚA.....	94
3.4. TRADIȚII ÎN STUDIAREA BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE. HEDONIC <i>VERSUS</i> EUDAIMONIC.....	95
3.5. TEORII EXPLICATIVE ALE BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE.....	99
3.6. MĂSURAREA BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE.....	107
3.7. INSTRUMENTE DE EVALUARE A BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE A COPIILOR.....	113
3.8. FACTORI DETERMINANȚI AI BUNĂSTĂRII SUBIECTIVE A COPIILOR.....	120
PARTEA A II-A CERCETAREA EMPIRICĂ.....	137
CAPITOLUL IV. BUNĂSTAREA SUBIECTIVĂ A COPIILOR.	
METODOLOGIA CERCETĂRII.....	137
4.1. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII.....	138
4.2. ÎNTREBĂRILE DE CERCETARE ȘI IPOTEZELE CERCETĂRII.....	143
4.3. STUDIUL PRELIMINAR.....	151
4.4. ADAPTAREA ȘI TESTAREA CHESTIONARULUI INTERNAȚIONAL ISCW e B ÎN CONTEXTUL ROMÂNESC.....	152
4.5. POPULAȚIA CERCETĂRII ȘI EȘANTIONUL DE SUBIECȚI INVESTIGAȚI.....	155
4.6. ASPECTE ETICE ALE CERCETĂRII ȘI PROCEDURA DE COLECTARE A DATELOR.....	161
CAPITOLUL V. BUNĂSTAREA SUBIECTIVĂ A COPIILOR.	
MĂSURARE, ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELOR.....	164
5.1. DESCRIEREA ȘI CONSTRUCȚIA VARIABILELOR. ANALIZA	

STRUCTURII BUNĂSTĂRII.....	166
5.1.1. Variabile independente.....	166
5.1.2. Variabile dependente construite sintetic – scalele psihometrice și indexurile bunăstării copiilor.....	166
5.1.3. Analiza relațiilor între scale și itemi, respectiv între scale și cele mai importante aspecte și domenii ale vieții copiilor.....	208
5.1.4. Variabile dependente construite analitic – descrierea factorilor.....	217
5.1.5. Legătura dintre indexuri, scalele psihometrice și factorii bunăstării copilului.....	236
5.2. VERIFICAREA IPOTEZELOR	240
5.3. ALTE REZULTATE RELEVANTE ALE CERCETĂRII.....	296
5.4. SINTEZA REZULTATELOR.....	302
CONCLUZII	313
CONTRIBUȚII PROPRII.....	322
LIMITE ALE LUCRĂRII ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE.....	322
BIBLIOGRAFIE	327
LISTA TABELELOR.....	359
LISTA FIGURILOR.....	364
ANEXE	368

Cuvinte cheie: bunăstare, copii, bunăstare subiectivă, calitatea vieții copiilor, indicatori, scale psihometrice, instrumente de măsurare a bunăstării subiective a copiilor, chestionarul internațional ISCWeB – International Survey of Children’s Well-Being.

Mulțumiri

Această lucrare este rezultatul cercetărilor întreprinse în cadrul studiilor universitare de doctorat pe care le-am desfășurat timp de trei ani (2010-2013). Realizarea și finalizarea ei a fost posibilă datorită contribuției importante a mai multor persoane cărora doresc să le mulțumesc.

Adresez primele cuvinte de mulțumire și recunoștință conducătorului științific al tezei mele de doctorat, doamnei profesoare Maria Roth, pentru îndrumarea activității mele științifice și pentru recomandările legate de teza de doctorat.

Domnului profesor Sergiu Bălătescu îi mulțumesc în mod special pentru că prin oportunitatea pe care mi-a oferit-o de a fi colaborator în proiectul internațional ISCWeB, mi-a deschis poarta spre explorarea fericirii copiilor.

Momentul de referință al doctoratului meu l-a reprezentat întâlnirea cu profesorul Ferran Casas, personalitate de anvergură, ale cărui idei și muncă de cercetare au marcat domeniul bunăstării și drepturilor copiilor la nivel internațional. Doresc să-mi exprim cea mai profundă recunoștință față de profesorul Casas și să-i mulțumesc pentru orientarea pe care mi-a dat-o în acest domeniu, pentru timpul și expertiza pe care mi le-a acordat, pentru discuțiile bogate și pentru toată susținerea pe care mi-a oferit-o.

De asemenea, mulțumesc din suflet întregii echipe de cercetare ERIDIQV din cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții al Universității Girona, Spania, unde, cu acordul și sub coordonarea profesorului Ferran Casas mi-am desfășurat anul trecut (2012) stagiul doctoral internațional de cercetare timp de șase luni.

Mulțumirile și gratitudinea mea le adresez domnului profesor Mezei Elemér pentru îndrumarea și tot ajutorul oferit.

De asemenea, țin să le mulțumesc domnilor profesori Cornelia Mureșan, Livia Popescu și Paul Teodor Hărăguș, membri în comisia de îndrumare, pentru importante sugestii și feedback-uri pozitive pe care mi le-au dat pe parcursul elaborării lucrării.

Le sunt recunoscătoare și le mulțumesc tuturor copiilor care au răspuns cu bucurie și entuziasm întrebărilor acestui sondaj și persoanelor care m-au asistat cu mare amabilitate în munca de teren: dascăli, directori de școli, alți colegi.

Menționez că pentru realizarea studiilor doctorale am beneficiat timp de 3 ani de o bursă de cercetare doctorală oferită prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea

Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/107/1.5/S/76841, cu titlul „Studii doctorale moderne: internaționalizare și interdisciplinaritate”.

SINTEZA LUCRĂRII

Această lucrare abordează una dintre temele de maximă actualitate dezbătute în literatura internațională de specialitate dedicată copiilor și anume *bunăstarea copiilor*. Prin analiza *dimensiunii subiective a bunăstării copiilor* lucrarea își propune să ofere o perspectivă nouă asupra acestui domeniu în contextul românesc.

Mobilul care m-a determinat să dezvolt această temă de cercetare a constat pe de o parte în analiza unor cercetări prealabile asupra situației reale a calității vieții copilului din România, iar pe de altă parte în participarea mea la o cercetare exploratorie a calității vieții copilului din țara noastră. Am constatat că acest subiect de cercetare prezintă o *noutate*, în special pentru România, unde cercetarea științifică este mai avansată în domeniul măsurării calității vieții adulților decât în ceea ce-i privește pe copii.

De asemenea, consider deosebit de important *potențialul de dezvoltare* al acestei linii de cercetare, atât pentru domeniul academic, pentru specialiștii care lucrează cu și pentru copii, cât și pentru factorii de decizie politici și sociali.

În ultimii ani pe plan internațional s-a înregistrat un interes crescut al cercetătorilor de a evalua și monitoriza calitatea vieții copiilor alături de indicatorii obiectivi (datele statistice) și prin indicatori subiectivi (bazați pe experiențele copiilor, pe punctele de vedere și opiniile acestora asupra propriilor lor condiții de viață și asupra surselor lor de fericire) ai bunăstării copiilor și de asemenea, de a dezvolta și testa noi instrumente care să măsoare cât mai eficient această dimensiune a vieții copiilor. Calitatea vieții copiilor nu poate fi bine înțeleasă și evaluată fără să fie inclusă măsurarea propriilor lor percepții și evaluări (Casas, 2004) și fără măsurarea aspectelor pozitive ale vieții acestora (Huebner, 1991a; Moore&Theokas, 2008)

În țările dezvoltate au fost realizate în ultimii ani sondaje la scară mare care constituie surse importante de informații și conțin rezultate comparabile care indică situația bunăstării copiilor din diferite contexte sociale și culturale (Adamson, 2007; Bradshaw et al., 2007a; Richardson et al., 2008; Chaple&Richardson, 2009; Lau&Bradshaw, 2009).

Cercetările existente în *domeniul bunăstării subiective* a copiilor se concentrează în mare parte în țările OECD, țările centrale și est europene, cum este țara noastră, având o contribuție mai redusă în cadrul acestui domeniu de cercetare.

Literatura de specialitate identifică două mari probleme care există la ora actuală în domeniul bunăstării subiective a copiilor, prima fiind văzută ca o consecință a celei de-a doua: “Lipsa la nivel internațional a unei baze cu date cu informații care să fie comparabile și lipsa importanței, din perspectiva politicului, acordată punctelor de vedere și opiniilor copiilor” (Casas, 2011, p.555). Unii autori au subliniat neîncrederea în ceea ce privește validitatea și fidelitatea măsurării indicatorilor subiectivi proveniți de la copii (Ben-Arieh, 2005; Casas, 2011), precum și stabilitatea lor fragilă și dificultățile care pot apărea în procesul de interpretare. Aceste elemente au constituit puncte de dezbatere și în cercetările realizate cu adulți (Veenhoven, 2002), deși bunăstarea subiectivă reflectată în ceea ce simt și gândesc oamenii despre viețile lor, este considerată de Diener & Suh (1998), alături de indicatorii sociali și economici, una dintre metodele cele mai importante de evaluare a calității vieții societăților (apud Diener et al., 2003).

Unii autori (de exemplu, Chaple&Richardson, 2009) sesizează, la rândul lor, existența unui anumit scepticism referitor la abilitatea copiilor de a răspunde la întrebări despre bunăstarea lor subiectivă și faptul că aplicabilitatea în domeniul politicilor a rezultatelor măsurătorilor subiective ale copiilor este deocamdată puțin explorată, deși se fac pași importanți în această direcție: în ultimul raport al UNICEF referitor la bunăstarea subiectivă a copiilor cercetătorii au identificat existența unei asocieri între aceasta și toate domeniile bunăstării care măsoară aspectele obiective ale vieții copiilor. Aceste evidențe constituie o dovadă a faptului că politicile sociale și factorii de decizie au un rol important în crearea unei vieți fericite pentru copii (Bradshaw et al., 2013).

Este relevată de tot mai mulți experți în domeniu nevoia creării unui cadru de cercetare în care dimensiunile bunăstării copiilor să fie dezvoltate din perspectiva lor, iar informația provenită de la ei să fie acceptată și mai ales valorificată, adică transformată în indicatori sociali care să ghideze și să influențeze elaborarea politicilor sociale destinate unei copilării mai bune, mai fericite (Ben-Arieh&Goerge, 2006; Frønes, 2007; Coulton et al., 2009; Casas, 2011).

Având ca temă “Bunăstarea subiectivă a copiilor” această cercetare a urmat metodologia studiului internațional despre bunăstarea subiectivă a copiilor, studiu intitulat: “Lumile copiilor” – “Children’s Worlds” (ISCWeB, 2010) care este inițiat și dezvoltat de

Societatea Internațională pentru Indicatorii Copilului (ISCI), cu scopul de a oferi o imagine cât mai completă a bunăstării și situațiilor de viață ale copiilor din întreaga lume bazată pe percepția lor asupra propriei bunăstări.¹

Scopul cercetării mele este acela de a oferi o înțelegere contextuală a vieții de zi cu zi a copiilor de clasa a VI-a (un tablou al bunăstării copiilor așa cum o percep copiii înșiși) din județul Cluj prin intermediul măsurării propriilor lor percepții și evaluări în domenii diferite ale calității vieții și bunăstării lor: propria persoană, familia, prietenii, situația financiară, școala, sănătatea, relațiile sociale, drepturile lor, petrecerea timpului și totodată de a identifica nivelul general al bunăstării subiective a copiilor, respectiv unele aspecte și factori specifici care sunt implicați în dinamica bunăstării subiective a acestora.

Lucrarea de față a avut ca **obiectiv general** conturarea și clarificarea conceptului de bunăstare a copiilor cu accent pe bunăstarea subiectivă a acestora, prin punerea în evidență a legăturilor și interrelaționării care există între indicatorii bunăstării subiective ai copiilor, conform opiniilor, percepțiilor și evaluărilor copiilor, în contextul românesc și argumentarea importanței utilizării acestora în cercetările realizate cu copiii și în crearea unui sistem de indicatori care să măsoare și să monitorizeze bunăstarea copiilor din România.

Lucrarea își propune să ofere o perspectivă sintetică asupra construcției conceptului de bunăstare a copiilor, cu accent pe bunăstarea subiectivă, concentrându-se pe evaluarea componentei cognitive a acestui construct (evaluarea nivelului de satisfacție cu viața a copiilor). Prin rezultatele obținute în cadrul eșantionului reprezentativ de copii de clasa a VI-a din județul Cluj, lucrarea încearcă să traseze o punte de legătură între teoriile care explică bunăstarea subiectivă, factorii cu care este asociată în contextul eșantionului studiat și rezultatele înregistrate până la ora actuală în acest domeniu la nivel internațional și astfel, să constituie un punct de reper pentru cercetările care vor urma în acest domeniu.

Primul obiectiv specific al cercetării este teoretic: căutarea de jaloane ale cunoașterii științifice în sfera sociologiei și psihosociologiei, privind situația actuală a problematicii *calității vieții și bunăstării* copiilor. Legat de acest obiectiv lucrarea și-a propus să facă o analiză critică a noțiunilor de copil și copilărie ca perioadă specifică a vieții omului, a poziției copilului în familie și societate, a conceptului de bunăstare a copilului, a domeniilor cheie și a indicatorilor din perspectiva cercetărilor existente în acest domeniu. Cercetarea orientată pe

---

¹ În țara noastră, această cercetare internațională a fost lansată și este coordonată de către domnul conferențiar doctor, Sergiu Bălțătescu, de la Universitatea din Oradea.

acest obiectiv a vizat sinteza rezultatelor unor studii din vestul Europei și Statele Unite, precum și a celor care există în acest domeniu în țara noastră și a principalelor orientări teoretice și metodologice care încearcă să explice felul în care diferiți factori complexi (psihologici, sociali, culturali, legislativi, etc.) determină *calitatea vieții*, respectiv *bunăstarea copiilor*. Am surprins, de asemenea, modalitățile de îmbinare a indicatorilor obiectivi și a celor subiectivi în cercetarea internațională a bunăstării copiilor.

Data fiind complexitatea conceptului de bunăstare și diversitatea domeniilor care fac parte din acest concept, **al doilea obiectiv specific al cercetării este tot teoretic** și constă în analiza conceptului de bunăstare subiectivă, a componentelor cheie (cognitivă și afectivă), a principalelor domenii și caracteristici și a tradițiilor specifice acestui domeniu, precum și a teoriilor care o explică, cu referire în speță, la cele care, conform anumitor cercetători, au un anumit grad de aplicabilitate în studiul bunăstării subiective a copiilor. Accentul a fost pus pe prezentarea domeniilor și indicatorilor specifici acestui domeniu în ceea ce-i privește pe copii, conform literaturii de specialitate internaționale. Mi-am propus să realizez o sinteză a principalelor studii existente în cercetarea bunăstării subiective a copiilor la nivel internațional, cu accent pe analiza studiilor cantitative și a instrumentelor utilizate în măsurarea bunăstării subiective a copiilor (scalele de evaluare a bunăstării subiective a copiilor, elaborate special pentru copii și scalele care au fost inițial elaborate pentru adulți, dar pe care cercetătorii le-au adaptat și le-au folosit și cu copiii). De asemenea, mi-am propus să prezint factorii determinanți (corelatele) ai bunăstării subiective a copiilor (în special cei sociali și psihosociali) având ca punct de reper principalele lucrări de sinteză realizate la nivel internațional în acest domeniu.

Al treilea obiectiv specific al cercetării este operaționalizarea conceptului de *bunăstare subiectivă a copilului* care se evidențiază prin definirea și identificarea domeniilor și indicatorilor subiectivi în cadrul eșantionului reprezentativ de 1591 de copii din clasa a VI-a din județul Cluj. Legat de acest obiectiv, îmi propun să prezint prin intermediul datelor oferite de instrumentul de cercetare internațional ISCWeB o viziune de ansamblu asupra dimensiunilor și indicatorilor care îi fac pe copii fericiți și le oferă un mediu optim de dezvoltare. Îmi propun să identific factorii asociați cu bunăstarea subiectivă a copiilor și cele mai importante aspecte și domenii care intră în structura bunăstării subiective a copiilor – elevi în clasa a VI-a din județul Cluj – prin testarea felului în care funcționează în lotul de copii studiat **cele patru scale psihometrice ale bunăstării subiective** existente în cadrul instrumentului de cercetare: Scala satisfacției cu viața ca întreg – (*Overall Life Satisfaction*

Scale – OLS.), Scala Satisfacției cu Viața pentru Elevi (*Student Life Satisfaction Scale – SLSS*, a lui Huebner, 1991b), scala numită Indexul Bunăstării Personale (*Personal Well-Being Index*, a lui Cummins și a colaboratorilor săi, Cummins et al., 2003a, *varianta adaptată pentru copii – PWI8*) și scala Scala Multidimensională a Satisfacției cu Viața pentru Elevi-varianta scurtă (*Brief Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale – BMSLSS*, elaborată de Seligson și colaboratorii săi, Seligson et al., 2003).

Tot în cadrul acestui obiectiv îmi propun să testez felul în care funcționează în contextul românesc **Indexul General al Satisfacției cu Domeniile Vieții (*General Index of Domains Satisfaction - GIDS*)**, calculat ca media aritmetică a 8 indexuri care reprezintă 8 domenii diferite ale satisfacției cu viața: casa și familia, lucrurile materiale, relațiile interpersonale, zona de locuit, sănătatea, organizarea timpului liber, școala și satisfacția personală. Menționez faptul că scalele psihometrice incluse în chestionar cu excepția scalelor PWI și a scalei OLS nu au mai fost testate în România în eșantioane de copii și adolescenți până la începutul cercetărilor mele din cadrul tezei de doctorat, însă ele au fost utilizate și validate în cadrul mai multor cercetări cu copii și adolescenți din diferite alte țări ale lumii. Validarea lor în contextul românesc o consider o temă prioritară pentru viitoarele mele preocupări științifice în domeniul bunăstării copiilor.

Mi-am propus să realizez o analiză comparativă asupra *bunăstării copiilor* în funcție de mediul de proveniență și de locul în care se află școala pe care o frecventează copiii (urban/ rural). De asemenea, voi realiza o analiză a relației dintre indicatorii subiectivi ai *bunăstării copilului* și datele demografice, psihosociale, economice despre copil cuprinse în chestionar. Prin stabilirea legăturilor care există între aceste variabile și bunăstarea subiectivă a copiilor vor putea fi identificate acele grupuri de copii, care sunt privați, neglijați sau doar vulnerabili din diferite motive în familia în care trăiesc, în grupul de prieteni, la școală, în comunitatea de care aparțin (datele ecologice) sau în raport cu propria lor persoană (datele individuale).

Al patrulea obiectiv specific pe care mi l-am propus a fost să testez pentru prima dată în România **Indexul General al Bunăstării Subiective a Copiilor (*General Index of Children's Subjective Well-Being – GICSWB*)**. Indexul este format din combinația a trei scale: două scale psihometrice, frecvent utilizate în studiile internaționale (OLS și SLSS5–varianta cu 5 itemi a scalei SLSS) și indexul general al satisfacției cu domeniile vieții (GIDS). Creatorii acestui index au pornit de la ideea că este necesar să fie realizat **un instrument sintetic al bunăstării copiilor** pentru a depăși diferitele discrepante obținute în urma

utilizării scalelor psihometrice cu copii din diferite contexte culturale. Cercetătorii nu au găsit încă o explicație clară a existenței acestor discrepanțe. Scopul acestui index sintetic și multidimensional este triplu: să ofere o clasificare generală a nivelelor bunăstării subiective a copiilor, să poată fi folosit în diferite contexte culturale (Casas&Bello, 2012) și de asemenea să poată fi folosit, alături de alte instrumente, în construirea sistemelor de indicatori subiectivi ai bunăstării copiilor (Casas et al., 2013c).

Ambele instrumente de evaluare a bunăstării subiective a copiilor (GIDS și GICSWB) sunt elaborate de profesorul Ferran Casas, de la Universitatea din Girona, Spania, Institutul de Cercetare a Calității Vieții și au fost anul trecut (2012) testate pentru prima dată pe un eșantion reprezentativ de copii (N=5934) de aceleași vârste și din același ciclu școlar din învățământul gimnazial (clasa a VI-a) din Spania.

Noutatea acestei teze de doctorat va consta, printre altele, în testarea pentru prima dată a acestor instrumente în România pe un eșantion reprezentativ de copii de clasa a VI-a (1591) din județul Cluj. Această metodă de evaluare a bunăstării subiective a copiilor este inovativă în domeniu și relativ simplu de folosit de către cercetătorii care vor dori să lucreze în acest domeniu în țara noastră.

Al cincilea obiectiv specific a constat în realizarea unei explorări analitice a datelor culese prin metode statistice avansate (analiză factorială). Scopul acestei analize este acela de a clarifica structura percepțiilor și evaluărilor copiilor asupra bunăstării lor prin realizarea comparației între indicii de bunăstare subiectivă construiți sintetic și factorii rezultați din răspunsurile copiilor. De asemenea, ipotezele cercetării vor fi testate atât cu indicatorii sintetici (scalele psihometrice și indexurile construite conform modelului oferit de literatura de specialitate), cât și cu indicatorii analitici (factorii bunăstării subiective).

Atingerea **celor cinci obiective specifice** ale lucrării a fost urmărită în cadrul celor două mari părți în care teza a fost structurată: prima parte, care cuprinde trei capitole și subcapitolele aferente acestora, prezintă cadrul teoretic referitor la copil și copilărie legat de domeniul bunăstării lor în general și realizează o incursiune în domeniul vast al bunăstării și calității vieții copiilor, încercând să sintetizeze principalele cadre și tendințe care există la ora actuală în acest domeniu pe plan internațional, dar și în România, ca apoi să se concentreze pe bunăstarea subiectivă, prezentată ca și componentă cheie a calității vieții.

Partea a doua se referă la cercetarea empirică propriu-zisă și cuprinde două capitole mai ample prin care își propune să prezinte adaptarea și aplicarea chestionarului ISCWeB în contextul românesc și să testeze un set de instrumente de măsurare a bunăstării subiective

care pot fi folosite de cercetătorii și practicienii preocupați de bunăstarea subiectivă a copiilor. Aici vor fi prezentate, evaluate și discutate rezultatele obținute prin intermediul acestor instrumente în contextul eșantionului de copii de clasa a VI-a din județul Cluj.

Primul capitol intitulat “Copiii, copilăria și cercetarea bunăstării copilului” realizează o analiză critică a noțiunilor de copil și copilărie ca perioadă specifică a vieții omului, a poziției copilului în familie și societate și le raportează la domeniul calității vieții și bunăstării copiilor. Capitolul mai cuprinde prezentarea principalelor orientări teoretice și metodologice care încearcă să explice felul în care diferiți factori complexi (psihologici, sociali, culturali, legislativi, etc.) determină și influențează *calitatea vieții*, respectiv *bunăstarea copiilor*. Cadrul teoretic la care face referință acest capitol include – teoriile ecologice ale dezvoltării, teoria capitalului social, noua sociologie a copilăriei și cadrul normativ oferit de Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului.

Apelul la cadrul teoretic al ecologiei dezvoltării copilului în studiul bunăstării subiective a acestuia determină luarea în considerare a întregului sistem ecologic în care are loc dezvoltarea copilului și ghidează în înțelegerea felului în care factori multipli cu care copilul interacționează, influențează bunăstarea acestuia. Am arătat de asemenea, că folosirea teoriei capitalului social în explorarea bunăstării copilului este utilă și potrivită pentru a înțelege interacțiunile și relațiile pe care copilul le are cu familia și comunitatea, aspecte care au o influență majoră asupra diferitelor domenii ale vieții și dezvoltării lui. Această abordare teoretică a pus în evidență **importanța abordării multidimensionale a bunăstării copilului**.

A lua în considerare perspectivele copiilor și a-i asculta pe copii, a lua în serios procesul de participare și contribuția lor activă în cadrul societății, a valorifica competențele lor, precum și a înțelege copilăria ca un produs al istoriei, al societății și al culturii, sunt idei promovate de noua sociologie a copilăriei și de cadrul normativ oferit de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Aceste principii stau la baza studiilor care îi investighează direct pe copii și la dezvoltarea de noi metodologii (cantitative și calitative) și modele de cercetare pentru a avea acces la interpretările și punctele lor de vedere. Așadar, metoda anchetei pe bază de chestionar aplicat copiilor, folosită de proiectul internațional ISCWeB nu poate fi discutată independent de contextul teoretic și metodologic care a generat-o: acordarea unui loc central copiilor în cadrul demersurilor de cercetare în domeniul bunăstării lor, facilitarea exprimării punctelor de vedere, a opiniilor, a percepțiilor copiilor asupra propriei vieți și bunăstări și valorificarea acestei perspective subiective în cadrul politicilor sociale destinate copiilor.

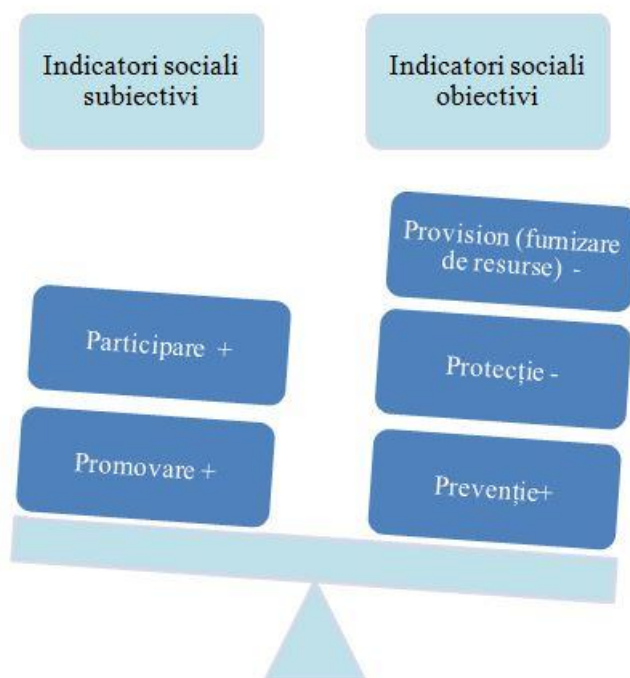
Cercetătorii care aparțin noii sociologii a copilăriei (Qvortrup, 1987; James & Prout 2005; Jenks, 2005) aduc critici perspectivelor biologizante și psihologice care s-au ocupat de copil și copilărie, dar și paradigmatelor dominante ale sociologiei care se centrează pe funcțiile de socializare ale familiei, pe analiza sistemelor educaționale și mai puțin pe experiențele copiilor. Smith (2007) consideră foarte important procesul de regândire a punctelor de vedere tradiționale (care considerau nevoilor copiilor, vârsta acestora, factori determinanți ai comportamentului și dezvoltării lor și accentuau lipsa lor de competență și experiență) despre copil și copilărie atât pentru cercetători, profesioniștii care lucrează cu și pentru copii și pentru factorii de decizie politici.

Studiile analizate au arătat că noua sociologie a copilăriei și Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului prin ideile și principiile pe care le promovează oferă un cadru în care se pot formula soluții noi la problemele cu care se confruntă copiii și care să schimbe viziunea bunăstării sociale paternaliste în care copiii erau în postura de a primi aceste soluții, fără să fie consultați și implicați în aceste acțiuni care, de multe ori, nici măcar nu corespundeau nevoilor lor. Acest proces începe în primul rând prin acceptarea rolului copiilor în calitate de *subiecți sociali activi, care participă în cadrul societății în care trăiesc* și determină reorganizarea identității, a sensului apartenenței, a relațiilor, a activităților, a formării copiilor și le permite dezvoltarea potențialului lor (Zambrano et al., 1997).

Unii autori remarcă faptul că există însă o incongruență între discursul la nivel teoretic și punerea în practică a acestor principii și teorii determinată în special de faptul că imaginea socială a adulților asupra copilăriei este diferită de cea promovată în cadrul legislativ internațional, fapt concretizat în slaba intensitate în viața socială și politică a copilului și copilăriei. Studiile prezentate au arătat că aceste lucruri au avut și au încă repercursiuni directe și asupra ariei de cercetare în domeniul bunăstării copiilor. A fost astfel pusă în discuție o problemă metodologică destul de acută care a persistat ani de zile în investigarea domeniului cercetării calității vieții și bunăstării copiilor: analiza acestui domeniu din punctul de vedere al adulților părinți și/sau experți, punctele de vedere ale copiilor fiind rar luate în considerare și, în consecință, folosirea improprie a termenului de calitate a vieții copiilor care include conform definiției *percepțiile, evaluările și aspirațiile* celor care sunt investigați în studiile în care, de fapt, adulții sunt întrebați ce cred despre viața copiilor și nu copiii înșiși (Casas, 2011). Cercetările au arătat că participarea copiilor nu numai că înseamnă implicarea lor în procesul de cercetare și recunoașterea *competenței* lor de a furniza informații valide despre viața lor dar, de asemenea, îi face parteneri în utilizarea datelor și rezultatelor (Ben-

Arieh, 2005). Argumentarea legăturii existente între principiile cadrului normativ care reglementează drepturile copiilor – Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului și cercetarea calității vieții copiilor (figura 1) a scos în evidență faptul că recunoașterea și aplicarea acestor principii permit atât o evaluare a deficiențelor, a aspectele negative ale vieții copiilor și a problemelor lor cu scopul de a le preveni (Prevention) și de a le oferi o viață mai bună, dar și o evaluare pozitivă a a copilăriei adică o evaluare a a gradului de fericire a copiilor, dreptul la fericire fiind sinteza tuturor drepturilor copilului. Principiul Promovării (dezvoltare, creștere, progres), alături de cel referitor la Participare presupun existența anumitor indicatori subiectivi ai vieții copiilor dintre care amintim: “punctele de vedere ale copiilor legate de chestiuni care îi afectează în calitate de cetățeni, evaluarea diferitelor aspecte ale vieții lor, satisfacția cu serviciile pe care le primesc, percepțiile drepturilor lor, valorile pe care le consideră importante, atitudinile și încrederea față de și în adulți și instituțiile sociale” (Casas, 2011, p. 568). Adoptarea acestei perspective pozitive este de fapt cheia pentru o abordare completă și complexă a vieților copiilor.

Figura 1: Legătura dintre principiile Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului și cercetarea calității vieții copiilor

Elaborare proprie bazată pe informațiile prezentate de Casas, 2004 și Casas, 2011

În concluzie, cercetările asupra bunăstării copilului vor trebui să ia în considerare o mare varietate de aspecte cum ar fi: drepturile copiilor, relațiile acestora, factorii de mediu factorii individuali (potențialul copilului, sănătatea fizică, mentală, emoțională, valorile, credințele, atitudinile, aspirațiile copiilor). Ideea care se desprinde din acest capitol este următoarea: **ascultarea vocilor copiilor în aspectele și chestiunile care îi privesc** (faptul de a le permite să își exprime în mod direct punctele de vedere despre viața lor fără a exista alți intermediari - părinți, dascăli, rude, prieteni, experți din diferite domenii), **acordarea de credibilitate informațiilor provenite direct** de la ei în privința vieții și bunăstării lor și **valorificarea acestor informații** sunt trei precondiții esențiale ale unei evaluări de calitate a bunăstării lor și reprezintă o confirmare a faptului promovat atât din punct de vedere normativ – copiii sunt cetățeni cu drepturi depline, asemenea adulților, cât și *metodologic* – vocea lor în calitate de subiecți trebuie ascultată, perspectiva subiectivă este esențială când se discută despre propria lor calitate a vieții (Ben-Arieh, 2005; Casas et al., 2013b) că ei au, în ciuda vârstei și statutului lor vulnerabil, un rol bine determinat, acela de *subiecți sociali activi, care participă în cadrul societății în care trăiesc*.

Capitolul 2 – “Calitatea vieții și bunăstarea copiilor” constituie o incursiune în domeniul vast al calității vieții și bunăstării copiilor prin prezentarea dezvoltării domeniului indicatorilor sociali ai copiilor, a complementarității dintre cele două seturi de indicatori-obiectivi și subiectivi, a felului în care bunăstarea a fost definită și a conceptelor ei conexe, a dimensiunilor, a caracteristicilor acestui fenomen, a instrumentelor de măsurare existente la ora actuală pe plan internațional (indexuri și sisteme de indicatori) prin care situația copiilor este evaluată și monitorizată. Ultima secțiune a capitolului a prezentat pe scurt stadiul actual al cunoașterii în domeniul calității vieții și bunăstării copiilor în România.

Din punct de vedere istoric, domeniul indicatorilor sociali ai copiilor se dezvoltă oarecum în paralel cu indicatorii sociali ai populației adulte, se consolidează și este perceput ca domeniu de sine stătător la sfârșitul anilor '90, începutul anilor 2000 când apare ***Mișcarea Indicatorilor Bunăstării Copilului***. La ora actuală pe plan internațional există o puternică determinare din partea diferitelor instituții și organizații de a dezvolta indicatori care să măsoare tendințele și schimbările în ceea ce privește bunăstarea copiilor, luând în considerare varietatea de caracteristici și factorii specifici pe care aceasta o implică. Cercetătorii au subliniat potențialul ridicat al acestor indicatori de a îmbunătăți politicile și programele care îi privesc pe copii și familiile acestora și de a le furniza factorilor de decizie cunoștințele necesare în domeniile în care e necesar să fie îmbunătățită calitatea vieții copiilor (Ben-Arieh

& George, 2006; Frønes, 2007; Coulton et al., 2009; Casas, 2011) și importanța dezvoltării de indicatori ai bunăstării copiilor care să fie fundamentați pe experiențele copiilor (Ben-Arieh et al., 2001 apud Fattore et al., 2009).

Parcurgând literatura de specialitate în domeniul vast al calității vieții, am remarcat că majoritatea cercetărilor sunt de acord cu folosirea ambelor tipuri de indicatori pentru a avea o imagine cât mai completă asupra calității vieții oamenilor (Zamfir et al., 1984; Cummins, 2000a; Kahn & Juster, 2000; Fahey et al., 2003; Liao, 2009) și totodată pentru a putea oferi politicului și factorilor de decizie informații veridice despre mentalitățile oamenilor, despre ceea ce vor și au nevoie oamenii, informații pe baza cărora, condițiile lor de viață să poată fi îmbunătățite (Veenhoven, 2002; Delhey, 2004).

Literatura vorbește despre o schimbare de perspectivă în abordarea domeniului bunăstării copiilor, al cărui element principal este evaluarea pozitivă a copilăriei adică o evaluare a gradului de fericire a copiilor, dreptul la fericire fiind sinteza tuturor drepturilor copilului.

În urma analizei literaturii de specialitate privind bunăstarea copiilor, am sesizat că majoritatea cercetărilor și instituțiilor care se ocupă de bunăstarea copilului se concentrează în spațiul OECD, și că în aceste țări bunăstarea copiilor este o prioritate la nivel guvernamental, fapt demonstrat de strategiile de îmbunătățire ale acesteia și de programele destinate copiilor în aceste state. De asemenea, trebuie menționat faptul că pe lângă inițiativele guvernamentale și ale societății civile, universitățile și institutele de cercetare din cadrul lor au dezvoltat direcții de cercetare care se concentrează asupra acestui domeniu și contribuie în mod semnificativ la progresele în cunoaștere la nivel internațional.

Cu toate că există o mulțime de inițiative de a măsura bunăstarea copilului (indexuri, sisteme de indicatori) am remarcat numărul extrem de limitat de studii care includ indicatori de măsurare a bunăstării subiective a copiilor în domeniile considerate importante în această arie de cercetare pe plan național și internațional: bunăstarea materială, locuința și mediul de viață, relațiile sociale, sănătatea, securitatea prezentă și viitoare, educația, participarea în cadrul comunității, bunăstarea emoțională/spirituală. Din studiile analizate am ajuns la concluzia că nu există un index unic de măsurare a bunăstării copiilor și o cultură a măsurătorilor în domeniul bunăstării subiective a copiilor, fapt care conduce la dificultatea de a realiza comparații între diferite grupuri de copii, diferite zone geografice, culturi și subgrupe de vârstă și de a surprinde schimbările care intervin în timp la nivelul bunăstării copiilor; dificultatea de a dezvolta și valida noi instrumente de măsurare din cauza decalajelor

existente în colectarea acestor date, în disponibilitatea lor și în reflectarea întregii realități a vieții copiilor (subiectivă și obiectivă deopotrivă). Autorii ultimului raport comparativ în domeniul bunăstării copiilor al UNICEF subliniază ideea conform căreia bunăstarea subiectivă, având propriile ei caracteristici și dimensiuni, trebuie să fie măsurată separat, și nu doar ca o simplă componentă în cadrul unui index al bunăstării (Adamson, 2013, p. 38).

Definirea conceptului de bunăstare a copilului s-a dovedit că nu este o sarcină ușoară, fapt demonstrat de literatura de specialitate în care am găsit foarte multe înțelesuri și definiții ale termenului, adoptate de diferiți autori. Nu a fost obiectivul prezentei lucrări realizarea unei treceri în revistă exhaustive a tuturor definițiilor și/sau o analiză detaliată a acestora, însă am considerat că definițiile sunt utile pentru a asigura înțelegerea uniformă a acestui concept atât de controversat în literatura de specialitate. În total am identificat 42 de definiții ale bunăstării copilului prin analiza cărora am încercat o clarificare a elementelor cheie și a caracteristicilor acestui fenomen în ceea ce-i privește pe copii. Definiția pe care am elaborat-o se bazează pe câteva elemente care apar în definițiile unor autori din literatura de specialitate (Andelman et al., 1999, pp. 1400-1401; Bradlyn & Pollock, 1996, p.49; Lindstrom, 1994 apud Andelman et al., 1999; Bradshaw et al., 2007a):

Bunăstarea copiilor este un construct multidimensional, care cuprinde atât datele obiective, cât și cele subiective ale vieții acestora (aspirații, percepții, evaluări proprii ale vieții lor) incluzând, dar nelimitându-se la funcționarea socială, fizică, emoțională, spirituală, statutul adaptativ al copilului și atunci când este indicat, al familiei acestuia, este sensibilă la schimbările care au loc în cadrul procesului de dezvoltare al copiilor și este influențată de mediu și de condițiile socio-culturale, iar indicatorii prin care se măsoară trebuie să ia în considerare în special dimensiunea pozitivă a acestor aspecte, adică în ce măsură copilul își atinge potențialul maxim.

Astfel, nevoia de a elabora o definiție unificatoare, sintetică a conceptului de bunăstare a copilului, care să permită cercetătorilor să aibă o bază comună de discuție, este o prioritate a domeniului la ora actuală.

Toate aceste aspecte demonstrează că domeniul nu a ajuns încă la o fază de maturitate și că dezvoltarea și sistematizarea eforturilor de măsurare a bunăstării copiilor este în plină desfășurare. Bunăstarea copiilor va avea nevoie de timp pentru a deveni o preocupare prioritară la nivelul fiecărei comunități naționale și internaționale.

În ceea ce privește România, au fost puse în discuție o serie de elemente specifice contextului socio-economic politic și ideologic din țara noastră care au influențat dezvoltarea

acestui domeniu de cercetare și care au condus la existența unui număr restrâns de studii în ceea ce privește calitatea vieții și bunăstarea copiilor și mai ales a bunăstării subiective a acestora și deci, a lipsei unui sistem de indicatori standardizat prin care să fie monitorizate periodic și în timp toate dimensiunile vieții copiilor și schimbările care intervin în viețile acestora.

Având în vedere stadiul cunoașterii în domeniul bunăstării copiilor în România descris sumar din cauza numărului redus al lucrărilor de specialitate și a faptului că există foarte puține inițiative de cercetare care măsoară bunăstarea subiectivă a copiilor (Bălțătescu& Cummins, 2006; Bălțătescu, 2009a; Casas et al., 2009a; Casas et al., 2013a) consider că există o nevoie imperioasă de a realiza cercetări în acest domeniu pe eșantioane reprezentative, care să integreze cunoștințe în domeniile cheie ale calității vieții copiilor și să îi implice pe copii în procesul de definire și măsurare a calității vieții lor. Colectarea acestor date e necesar să fie realizată nu doar la nivel național, dar și în anumite zone ale țării, având în vedere *specificul fiecărei regiuni istorice a României și diferențele, în primul rând socio-economice, care există între ele.*

În scopul pregătirii terenului de discuție asupra domeniului bunăstării subiective a copiilor și interpretării datelor obținute, **capitolul 3 intitulat “Bunăstarea subiectivă – Componentă cheie a calității vieții”**, prezintă aspectele conceptuale ale fenomenului numit bunăstare subiectivă – clarificarea terminologiei folosite, a structurii (componenta afectivă și componenta cognitivă – satisfacția cu viața) și a caracteristicilor generale ale bunăstării subiective, a domeniilor relevante, a principalelor tradiții din care face parte această linie de cercetare din punct de vedere istoric (hedonică/eudaimonică), precum și a teoriilor despre bunăstarea subiectivă care au, conform anumitor cercetători, o anumită aplicabilitate în contextul cercetării de față (teoriile bottom-up și top-down, teoria discrepanțelor multiple, teoria homeostatică), a modalităților prin care este măsurat acest fenomen și a unora dintre problemele metodologice specifice domeniului. Toate acestea au facilitat înțelegerea dinamicii acestui domeniu și a factorilor (corelatelor) care determină și influențează bunăstarea subiectivă atunci când este vorba de copii și au adus argumente care dau sens studiului acestui fenomen și pentru această categorie de populație.

O concluzie importantă în urma analizei principalelor caracteristici, tradiții, teorii ale bunăstării subiective este aceea că, dacă ne propunem să înțelegem bunăstarea copiilor în ansamblul ei este necesar să avem în vedere atât influențele psihologice (genetic – personalitate – temperament), cât și pe cele sociale (poziția și rolul copiilor în familie, în

structura socială, cultura, valorile sociale, condițiile structurale pe care societatea le oferă copiilor în calitate de cetățeni cu drepturi depline). Am arătat că bunăstarea subiectivă a copiilor este diferită de cea a adulților nu din punct de vedere al structurii, ci din perspectiva factorilor specifici care o influențează. De aceea e necesar să fie elaborate teorii specifice acestei categorii de populație pe baza rezultatelor empirice, iar instrumentele de cercetare să țină cont de diferențele care există între copii și adulți din punct de vedere al dezvoltării, al intereselor, al abilităților, de diferențele interculturale și sociale și să aibă la bază un proces de consultare a copiilor și de integrare a punctelor lor de vedere asupra bunăstării. Experții în acest domeniu consideră că rafinarea teoretică a acestui construct este o precondiție în procesul dezvoltării diferitelor tipuri de scale de evaluare a satisfacției cu viața.

Prin sistematizarea instrumentelor de măsurare a bunăstării subiective special create pentru copii, precum și a celor care, deși au fost inițial dezvoltate pentru adulți, au fost adaptate și folosite și în cercetările cu copiii am dorit să ofer o viziune de ansamblu asupra principalelor instrumente utilizate în cercetarea bunăstării subiective a copiilor la ora actuală în spațiul de cercetare internațional din acest domeniu. Măsurătorile în domeniul bunăstării copiilor sunt puține, cercetarea este încă în stadiul incipient, de aceea, măsurătorile trebuie să fie riguros evaluate, să se acorde mai multă atenție influenței distorsiunilor de răspuns, (datorate fenomenului de dezirabilitate socială, caracteristicilor individuale ale copiilor, fenomenului de adaptare la schimbările vieții), a evaluării pe care o fac copiii (modelele la care se raportează, ce este important pentru ei conform aspirațiilor pe care le au), a folosirii scalelor care permit măsurători mai sensibile la diferențele care există în diferitele domenii specifice ale vieții copiilor. Diener (2000) punctează două aspecte foarte importante (care pot deveni problematice) pentru cercetarea în domeniul bunăstării subiective: măsurătorile bunăstării subiective pot fi contaminate de erori (engl. “*bias*”) ca de exemplu, starea de moment a respondentului sau alți factori situaționali și răspunsurile oamenilor pot să fie influențate de fenomenul dezirabilității sociale, adică oamenii să raporteze că sunt mai fericiți decât sunt în realitate. Astfel, în literatura de specialitate în domeniul bunăstării subiective un spațiu amplu este acordat testării validității și fidelității instrumentelor cu care acest construct este măsurat. În opinia lui Headey și a colaboratorilor săi (Headey et al., 1991) una dintre problemele fundamentale existente în cercetarea bunăstării subiective rezultă din dificultatea de a identifica care sunt variabilele care determină bunăstarea subiectivă și care sunt consecințele aceluiași proces.

Trecerea în revistă a factorilor care determină și influențează bunăstarea subiectivă a fost realizată luând ca punct de reper studiile existente în domeniul bunăstării subiective a copiilor și adolescenților care fac o analiză sintetică a literaturii de specialitate (Huebner, 1991a; Gilman&Huebner, 2003; Huebner, 2004; Proctor et al., 2009). Prezentarea factorilor care contribuie la bunăstarea subiectivă a copiilor a fost una selectivă în lucrarea de față, dat fiind conținutul instrumentului folosit (ISCWeB) și obiectivele cercetării. Am prezentat mai pe larg factorii sociali și psihosociale care influențează bunăstarea subiectivă a copiilor și i-am amintit doar pe cei psihologici ce țin de personalitatea copilului.

Toate aspectele analizate și discutate în acest capitol au adus argumente care subliniază necesitatea și importanța studiului acestui fenomen și pentru această categorie de populație – copiii.

Capitolul IV reunește aspectele referitoare la **metodologia cercetării**. Sunt prezentate aici alături de scopul, obiectivele, întrebările generale de cercetare și ipotezele cercetării, pașii preliminari parcurși înainte de realizarea cercetării cantitative propriu zise, pași care au constat în adaptarea și testarea chestionarului internațional de evaluare a bunăstării subiective a copiilor ISCWeB în contextul românesc.

Având în vedere noutatea acestui subiect (*bunăstarea subiectivă a copiilor*) și aceste abordări asupra calității vieții copiilor (prin faptul că *îi plasează pe copii în centrul demersului de cercetare și le permite să își exprime în mod direct punctele de vedere, opiniile și percepțiile asupra propriei lor vieți și bunăstări*) în spațiul academic românesc mi-am propus ca prin această lucrare să ofer o înțelegere contextuală a vieții de zi cu zi a copiilor de clasa a VI-a (un tablou al bunăstării copiilor așa cum o percep copiii înșiși) din județul Cluj prin intermediul măsurării propriilor lor percepții și evaluări în domenii diferite ale calității vieții și bunăstării lor.

Întrebările de cercetare sunt următoarele:

- Care este statutul bunăstării copiilor din România în conformitate cu ce ne spun ei înșiși?
- Sunt acești copii fericiți (satisfăcuți cu viața lor), care este măsura în care ei sunt fericiți și care sunt factorii care sunt relaționați cu bunăstarea lor subiectivă, conform propriilor lor percepții și evaluări?

În acest context, **ipotezele cercetării** sunt următoarele:

Ipoteza 1. Am presupus că situația materială percepută influențează nivelul bunăstării subiective al copiilor: starea materială mai puțin bună este asociată cu un nivel mai scăzut al bunăstării subiective.

Ipoteza 2. Am presupus că structura familiei din care provine copilul are influență asupra percepției bunăstării.

- a. *Copiii care trăiesc în familii monoparentale își evaluează bunăstarea mai puțin pozitiv comparativ cu ceilalți copii.*
- b. *Prezența fraților, respectiv surorilor este asociată cu nivele mai mari ale satisfacției copiilor în general și în cele 8 domenii ale vieții.*
- c. *În familiile în care trăiesc mai multe generații, nivelul bunăstării subiective al copiilor este mai crescut.*

Ipoteza 3. Percepția pozitivă a calității relațiilor familiale și cu prietenii este corelată cu un nivel mai mare al bunăstării generale a copiilor și al bunăstării în diferite domenii ale vieții.

Ipoteza 4. Gradul mai mare de insecuritate asociat cu mediul urban de rezidență și numărul mai mare de schimbări care se petrec în viața copiilor sunt asociate cu nivele mai scăzute ale bunăstării subiective a copiilor.

Ipoteza 5. Am presupus că există o corelație semnificativă pozitivă între aspirațiile copiilor legate de valorile materiale și nivelul lor de bunăstare subiectivă și că valorile materiale sunt mai importante în raport cu satisfacția lor cu viața decât cele relaționale.

Ipoteza 6. Am presupus că nivele mai mari ale bunăstării subiective se vor înregistra la copiii care raportează un grad mai mare de participare atât în cadrul familiei, cât și la școală și în comunitate.

Pentru a respecta formatul inițial al instrumentului de cercetare (versiunea pentru copiii de 12 ani a chestionarului internațional ISCWeB) și a înlesni viitoarele comparații internaționale care vor fi realizate cu aceste date am folosit majoritatea întrebărilor și scalelor existente în varianta originală a chestionarului.

Cu scopul de a explora legătura dintre dimensiunea materială (“necesitățile materiale” percepute de copii) și bunăstarea subiectivă a copiilor în cadrul chestionarului am adăugat un număr de itemi la întrebările deja existente pe această dimensiune (*la întrebarea 12 “Pe care dintre următoarele lucruri le ai sau nu le ai”* am adăugat la cei 4 itemi existenți în versiunea originală (*Haine de calitate de mers la școală ; Acces la un calculator acasă; Acces la internet; Telefon mobil*) următorii 3 itemi: *O mașină de familie pentru transport atunci când ai nevoie; Propria ta cameră; Biroul tău (masă de scris)* și un set de întrebări suplimentare –

întrebările 10 și 11 din chestionar. O parte din itemii referitori la situația materială pe care i-am adaptat au fost luați din cercetarea realizată de *The Children's Society* (Main & Pople, 2011).

Chestionarul pe care l-am aplicat copiilor de clasa a VI-a din județul Cluj cuprinde în total 35 de întrebări. Dintre acestea, o parte sunt întrebări asupra unor *situații obiective de viață ale copiilor*, iar alt set de întrebări este cel prin care sunt explorate *percepțiile, evaluările, opiniile copiilor cu privire la diferite aspecte și domenii ale vieții lor*. **Arile de cercetare ale chestionarului** pot fi sintetizate în două domenii și aspecte ale vieții de zi cu zi a copiilor: propria persoană, familia și casa, banii și lucrurile materiale, școala, sănătatea, relațiile cu prietenii și alți oameni, zona în care locuiesc copiii, petrecerea timpului, drepturile copiilor.

Cercetarea de față a parcurs două etape. Prima etapă a vizat realizarea unui studiu pilot în luna iunie, 2011, în cadrul căruia chestionarul ISCWeB, varianta pentru categoria de vârstă de 12 ani, a fost aplicat pentru prima oară în România, pe un lot mic de copii (200 de elevi din ciclul gimnazial, cu vârste între 12- 14 ani). Rezultatele acestui studiu au indicat niște tendințe existente la nivelul bunăstării subiective a copiilor de această vârstă, precum și felul în care a funcționat chestionarul în contextul românesc. Cu alte cuvinte, am identificat problemele legate de adaptarea instrumentului, itemii, întrebările și scalele la care copiii au avut dificultăți de înțelegere. De asemenea, rezultatele acestui studiu pilot m-au ajutat în formularea unora dintre ipotezele de lucru.

Cea de-a doua etapă a constat în realizarea studiului propriu-zis pe un eșantion reprezentativ de elevi de clasa a VI-a din județul Cluj în anul trecut (2012). Așadar rezultatele prezentei cercetări sunt bazate pe **sursa primară de informație** culeasă în urma aplicării sondajului internațional despre bunăstarea subiectivă a copiilor ISCWeB a treia rundă internațională de studiu pilot.

Acest capitol prezintă, de asemenea, populația cercetării reprezentată de elevi de clasa a VI-a din școlile publice cu limba de predare română și maghiară din județul Cluj, selectate în vederea construirii unui eșantion reprezentativ de subiecți investigați (N=1591). Dintre aceștia 14,9% sunt copii din clase cu limba de predare maghiară. Eșantionul construit este reprezentativ după mediul în care se află școala (urban/rural), dar și pe grupe de localități (4 grupe de orașe în mediul urban și 7 comune grupate din punct de vedere geografic în mediul rural).

Subiecții studiului de față au vârste între 11 și 14 ani. Din punct de vedere al structurii eșantionului pe vârste acesta cuprinde 8,7 % (138) copii de 11 ani, 69,6 % (1105) copii de 12 ani, 19,1 % (303) copii de 13 ani și 2,7 % (43) copii de 14 ani. Dintre aceștia 801 sunt băieți (50,4%), și 789 sunt fete (49,6 %). Media de vârstă în eșantion este de 12,16 ani (abaterea standard 0,601). Se poate afirma că eșantionul este reprezentativ pentru elevii clasei a VI-a din județul Cluj, având marja de eroare de $\pm 2,5\%$ (eroare maximă admisă la un prag de semnificație de 0,05).

În cadrul acestui capitol au fost prezentate de asemenea și aspectele etice ale cercetării și procedura de colectare a datelor, realizate în conformitate cu prevederile internaționale ale studiului internațional ISCWeB.

Capitolul V intitulat “Bunăstarea subiectivă a copiilor. Măsurare, analiza și interpretarea datelor” este un capitol amplu în care sunt prezentate, interpretate și discutate rezultatele studiului cantitativ propriu-zis.

Rezultatele cercetării au fost obținute în două mari etape.

O primă etapă a constat în construcția și validarea variabilelor care au fost analizate (scalele psihometrice OLS, SLSS5, PWI8, BMSLSS și indexurile GIDS și GICSWB). Pasul următor l-a constituit testarea validității și fidelității instrumentelor de măsurare a bunăstării subiective. A fost realizată o analiză a legăturilor care există între scalele psihometrice ale bunăstării subiective și itemii care le compun, a legăturilor dintre aceste scale, respectiv dintre acestea și indexurile bunăstării subiective GIDS și GICSWB (validitatea convergentă). Printr-o analiză de regresie multiplă au fost identificați factorii (aspectele și domeniile vieții copiilor) care contribuie cel mai mult la explicarea bunăstării subiective a copiilor de clasa a VI-a din județul Cluj.

O a doua etapă a fost reprezentată de explorarea analitică a datelor culese prin metode statistice (analiză factorială cu 29 de variabile și cu 66 de variabile) cu scopul de a clarifica structura percepțiilor și evaluărilor copiilor asupra bunăstării lor prin realizarea comparației între indicii de bunăstare subiectivă construiți sintetic și factorii rezultați din răspunsurile copiilor (Factorul General al Bunăstării Copilului, pe scurt denumit FGBC). Cu ajutorul instrumentelor de măsurare a bunăstării subiective a copiilor și a factorilor identificați am testat cele 6 ipoteze ale cercetării. Astfel, a fost evidențiat faptul că există o serie de asemănări între anumiți factori specifici și mecanisme care sunt implicate în dinamica acestui proces (de evaluare a satisfacției cu viața) cu copiii din alte contexte socio-culturale și economice, precum și aspecte specifice structurii bunăstării copiilor în contextul românesc.

Autorii scalelor psihometrice incluse în chestionarul aplicat au avut ca scop să măsoare satisfacția față de viață care a fost privită ca un rezultat al proceselor cognitive de evaluare a vieții în general (OLS și SLSS) și a domeniilor specifice ale vieții (PW18 și BMSLSS). Rezultatele pe care le-am obținut au arătat că **scalele psihometrice**, realizate cu itemii chestionarului, sunt valide din punct de vedere statistic. Am demonstrat acest lucru prin analize factoriale și prin coeficienții Cronbach's alpha, iar rezultatele obținute s-au încadrat în limitele rezultatelor studiilor care au folosit aceste scale cu copii și adolescenți din alte țări ale lumii (tabelul 1). Aceste scale și indexuri conțin itemi care acoperă un spectru larg al bunăstării subiective a copiilor și astfel, oferă informații importante despre fenomenul studiat. Concluzia este că aceste scale sunt potrivite pentru măsurarea bunăstării subiective a copiilor de 12 ani. Scalele psihometrice folosite au demonstrat că sunt indicatori sensibili pentru compararea bunăstării subiective a copiilor din diferite contexte de viață și reflectă diferitele percepții și evaluări ale copiilor referitor la circumstanțele în care trăiesc. Am arătat că scalele multiitemi corelează foarte bine unele cu altele și de asemenea, și cu scalele unidimensionale, care măsoară satisfacția cu viața (OLS și SLSS). Corelațiile dintre scalele psihometrice (validitatea convergentă) incluse în chestionar au fost identificate și în alte cercetări realizate cu copiii și adolescenți din culturi și societăți diferite, însă trebuie specificat că aceste scale tind să prezinte oarecum rezultate diferite în funcție de caracteristicile fiecărui eșantion și de contextul sociocultural specific fiecărei cercetări.

Al patrulea obiectiv al cercetării a fost atins prin testarea celor două instrumente de măsurare a bunăstării subiective a copiilor GIDS și GICSWB, construite după modelul teoretic internațional (Casas&Bello, 2012 și Casas et al., 2013c). Rezultatele au indicat și în cazul acestor două instrumente o bună funcționare, deci ele vor putea fi utilizate în cercetările care vor urma, permițând ca datele obținute să fie sistematizate și să fie comparabile, atât la nivel de țară, cât și internațional.

Satisfacția cu diferite domenii ale vieții reprezintă o dimensiune importantă a bunăstării subiective a copiilor. Dintre cele 8 domenii de satisfacție ale vieții copiilor care intră în componența indexului GIDS, domeniile care s-au dovedit a avea cea mai mare importanță pentru copii sunt: *casa și familia, lucrurile materiale și sănătatea*, iar domeniile cu care copiii s-au declarat cel mai puțin satisfăcuți sunt *zona în care locuiesc și școala*.

Prin testarea indexului general al bunăstării subiective a copiilor (GICSWB) au fost puse în valoare și în acest eșantion potențialele capacități explicative ale fiecărei scale care intră în componența sa (GIDS, OLS, SLSS5). Similar cu datele obținute de cercetarea recentă

din Spania (Casas et al., 2013c), datele din prezenta cercetare indică cu claritate faptul că în ciuda statutului lor de copii aceștia sunt capabili să facă distincție între diferitele valori ale scalelor și de aceea cercetătorii trebuie să aibă încredere în răspunsurile lor. Se poate vedea acest lucru în tabelul de mai jos, dacă se urmăresc scorurile pe diferite intervale înregistrate la instrumentele cu care am măsurat bunăstarea subiectivă a copiilor.

Tabelul 1: Sinteză rezultate obținute cu scalele psihometrice și indexurile bunăstării subiective ale copiilor

Indicatorii de satisfacție cu viața	Media	Ab. St.	Scor scăzut (sub 50)	Scor mediu (50-89,9)	Scor mare (între 90-99,9)	Scor maxim (100)	Cronbach's alpha
OLS	93,2	14,25	1,3%	12,4%	20,0%	66,4%	—
SLSS5	83,0	16,30	2,9%	48,9%	24,9%	23,2%	0,830
PWI8	89,6	10,90	0,6%	34,7%	50,7%	13,9%	0,785
BMSLSS	90,9	11,13	0,8%	27,2%	49,0%	23,0%	0,705
GIDS	89,1	10,09	0,7%	38,3%	57,7%	3,4%	0,871
GICSWB	88,5	11,40	1,2%	42,5%	54,2%	2,1%	0,771

Una dintre concluziile cercetării empirice este aceea că, în general, copiii din eșantionul analizat sunt în mare măsură satisfăcuți cu viețile lor. Nivelul ridicat al satisfacției cu viața al copiilor români confirmă tendința surprinsă într-o serie de studii realizate cu copii și adolescenți din diferite culturi de a-și evalua pozitiv viața, condiție esențială pentru o bună funcționare individuală și socială.

Nivelul bunăstării subiective (al satisfacției cu viața) al copiilor români indicat în eșantionul de copii de clasa a VI-a din județul Cluj de scalele psihometrice și de indexuri este comparabil și chiar ușor mai mai ridicat decât cel al copiilor și adolescenților din țările cu un grad mai mare de dezvoltare economică, fapt constatat și în puținele cercetări internaționale comparative în domeniul bunăstării subiective realizate cu eșantioane de copii români (Casas et al., 2009a; Casas et al., 2013a). Explicațiile acestui fapt sunt de mai multe feluri: unii cercetători vin cu argumente de natura psihologică (teoria homeostatică) sau sociologică (protecția mare a părinților acordată copiilor din punct de vedere material, astfel încât aceștia nu resimt dificultățile socio-economice cu care se confruntă multe familii din România la ora actuală și se simt mai sănătoși, mai în siguranță și au un nivel de trai mai ridicat decât adulții

români în general), alții sunt de părere că nu ar fi nevoie de teoria homeostatică sau orice altă teorie pentru a explica nivelele ridicate ale bunăstării subiective în rândurile copiilor și adolescenților și consideră că, probabil întotdeauna, această vârstă a fost caracterizată de un grad mare de fericire, dar cercetătorii și adulții în general nu cunoșteau acest lucru pentru că nu i-au întrebat pe copii despre bunăstarea lor subiectivă, studiile în acest domeniu fiind abia la început. Cercetările viitoare vor explora, cu siguranță, această tendință și vor confirma sau nu aceste ipoteze de cercetare (afirmații).

Nu am găsit diferențe semnificative între băieți și fete în ceea ce privește bunăstarea subiectivă măsurată prin cele trei scale psihometrice (OLS, PWI8 și BMSLSS) și cele două indexuri ale bunăstării (GIDS și GICSWB). Excepția o reprezintă scala SLSS5 la care s-au înregistrat **diferențe semnificative** după genul copiilor, în favoarea băieților care au înregistrat un scor mediu mai mare comparativ cu fetele.

În schimb, am identificat o serie de diferențe între băieți și fete în raport cu cei 29 de itemi de satisfacție cu domeniile vieții: *fetele* sunt mai mulțumite cu aspectele care țin de școală, de relații și de mediul înconjurător, în timp ce *băieții* sunt mai mulțumiți cu propria lor persoană, cu felul în care își folosesc timpul și realizările pe care le au. **Diferențe semnificative între cele două sexe** am găsit doar la următorii itemi: *școala la care merg, notele pe care le am, poliția locală*, itemi la care fetele au un scor semnificativ mai mare comparativ cu băieții, respectiv la itemii *felul în care arăți, felul în care îți folosești timpul, legat de lucrurile la care vrei să fii bun și încrederea pe care o ai în tine*, aspecte la care băieții au un scor semnificativ mai mare.

Prin compararea scorurilor medii ale acestor scale și a indexurilor bunăstării subiective am identificat un **prim set de factori care se asociază cu nivele mai reduse ale bunăstării subiective a copiilor** din eșantionul studiat (mediul rural, familiile monoparentale și cele în care există mai mult de două generații, prezența mai multor copii în familie) și de aceea se poate spune că rezultatele sunt semnificative pentru contextul românesc în care a fost aplicat chestionarul ISCWeB.

Prin analiza de regresie multiplă au fost identificați factorii (aspectele și domeniile vieții copiilor) care contribuie cel mai mult la explicarea bunăstării subiective a copiilor de clasa a VI-a din județul Cluj.

Atunci când variabila dependentă a fost satisfacția cu viața în general (OLS), trei dintre **itemi** au înregistrat cel mai mare coeficient β : *persoana ta, ceea ce faci în timpul liber, șansele pe care le ai în viață*. Cu variabila dependentă satisfacția cu viața (SLSS5) itemii cu

cel mai mare coeficient β au fost: *toate lucrurile pe care le ai, șansele pe care le ai în viață și siguranța personală*. Folosirea scalei PWI8 care conține 8 domenii ale vieții, ca variabilă dependentă a pus în evidență următorii itemi cu cel mai mare coeficient β : *prietenii tăi și zona în care locuiești, în general*. În cazul în care am luat ca variabilă dependentă scala BMSLSS (care se referă la 5 domenii specifice ale vieții copiilor), itemii cu cel mai mare coeficient β sunt *colegii tăi de clasă și școala la care mergi, urmați de toate lucrurile pe care le ai și relațiile tale cu oamenii, în general*.

Pe baza evidențelor din literatură obținute cu adulții am presupus că satisfacția cu viața va fi influențată în mai mare măsură de **domeniile** care au o mai mare importanță pentru individ, astfel pentru copiii de această vârstă (12 ani) am identificat, într-adevăr, că *satisfacția personală, cu familia și satisfacția cu relațiile interpersonale* (prieteni, colegii de școală) sunt cele mai importante. Domeniul "*satisfacția personală*" este cel mai important atât în explicarea satisfacției cu viața (scalele OLS și SLSS5), dar și a satisfacției copiilor în diferite domenii ale vieții măsurată de scalele multidimensionale (PWI8 și BMSLSS) la care mai are o contribuție mare și domeniul *satisfacției cu relațiile interpersonale*. În cazul scalei BMSLSS, mai contribuie cu un coeficient beta mare și *satisfacția în legătură cu școala*.

De asemenea, domeniul referitor la *satisfacția în legătură cu școala* și domeniul *satisfacției în legătură cu organizarea timpului liber*, precum și domeniul referitor la *bunurile materiale* au o importanță destul de mare în explicarea satisfacției cu viața măsurată prin scalele OLS și SLSS5.

Luând în considerare faptul că nu există un acord general al autorilor care studiază bunăstarea subiectivă a copiilor referitor la numărul de domenii care intră în componența acestui construct, cercetările viitoare ar trebui să exploreze care dintre domeniile de satisfacție cu viața e mai indicat să fie incluse în instrumentele care evaluează bunăstarea copiilor și adolescenților.

Explorarea analitică a datelor culese prin metode statistice (analiză factorială) a permis realizarea comparației între indicii de bunăstare subiectivă construiți sintetic și factorii rezultați din răspunsurile copiilor.

Pentru crearea celor 8 indexuri de satisfacție cu domeniile vieții, după modelul internațional (Casas & Bello, 2012), s-au folosit 29 de variabile ale chestionarului. Din analiza factorială realizată cu cele 29 de variabile **am identificat și denumit un număr de 8 factori de satisfacție cu domeniile vieții**: factorul managementul timpului și oportunități (FMTO), factorul casa și familia (FCF), factorul satisfacției personale (FSP), factorul mediul

înconjurător (FMI), factorul securitate și activități (FSA), factorul relații interpersonale (FRI), factorul satisfacția școlară (FSS), factorul performanța școlară (FPS).

Corelațiile dintre cele 8 indexuri ale satisfacției cu domeniile vieții construite sintetic după modelul lui Casas și al colaboratorilor săi și cei 8 factori rezultați din analiza factorială cu cele 29 de variabile au indicat informația comună dintre cele două modele. Din acest paralelism – indexuri/factori a rezultat că doar doi dintre factori se identifică cu două dintre indexuri factorul 2 (FCF) cu indexul 1 (Satisfacția în legătură cu *casa și familia*) și factorul 6 (FRI) cu indexul 3 (Satisfacția cu *relațiile interpersonale*). Din analiza acestor date am mai putut observa că ceilalți 6 factori poartă amprente mai puternice ale unor indexuri, dar în același timp și diferă suficient de acestea. Asemănarea pe care am indentificat-o este foarte mare, având în vedere că indexurile corelează între ele, iar factorii sunt necorelați între ei, astfel că, am folosit în testarea ipotezelor acești 8 factori alături de indexul GIDS, construit sintetic.

Prin analiză factorială, modelul cu 66 de variabile am identificat un factor general al bunăstării subiective pe care l-am denumit factorul general al bunăstării copilului (FGBC). Corelațiile foarte mari care s-au găsit și între scalele bunăstării subiective și indexul respectiv factorul general al bunăstării copilului au scos în evidență faptul că FGBC este aproape identic cu indexul GICSWB. Acest factor având o distribuție mult mai asemănătoare cu clopotul lui Gauss (distribuția normală), decât indexul GICSWB, folosirea lui în testele statistice poate fi considerată mai potrivită decât indexul, de aceea le-am folosit pe ambele în testarea ipotezelor cercetării.

Utilizarea acestor indexuri și factori în cercetările viitoare reclamă o muncă de cercetare atât din punct de vedere statistic, cât și conceptual (completarea domeniilor și indicatorilor cu informații provenire direct de la copii în cadrul cercetărilor calitative în care să fie explorată viziunea lor asupra bunăstării și vieții proprii).

Cele 6 ipoteze ale cercetării au fost testate atât cu indicatorii sintetici (scalele și indexurile construite), cât și cu indicatorii analitici (factorii bunăstării subiective). Dintre cele 6 ipoteze testate, 4 s-au confirmat în întregime (1, 3, 4, 6), după cum se poate observa în tabelul de mai jos. În ceea ce privește ipotezele 2 și 5, rezultatele obținute au confirmat doar parțial ipotezele sau nu le-au confirmat deloc.

Tabelul 2: Sinteza rezultatelor obținute prin testarea ipotezelor de cercetare

Ipoteze	GICSWB	GIDS	FGBC	Dom. satisfact. cu viața (8 factori)	SLSS5	PWI8	Geografic Urb./Rur.	Rezultat
Ip.1 Situația materială percepută								
Indexul stării materiale	✓	✓	✓	-	-	-	✓Urban Rural✓	Confirmată
Categorii de deprivare	✓	✓(↓Urban Rural↑)	-		-	-	✓Urban Rural✓	Confirmată
Ip.2 Structura familiei								
Familie monoparentală	✓	✓	✓	U=5 ✓3* R=2✓6*	-	-	✓Urban Rural*	Confirmată doar în urban
Cu frați	✓	✓	✓	U=1✓7* R=2✓6*	-	-	*Urban Rural✓	Confirmată doar în rural
Mai mult de 2 generații	*	*	*	U=2✓6* R=1✓6*	-	-	*Urban Rural *	Neconfirmată
Ip. 3 Relațiile pozitive cu familia și prietenii								
Calitatea relațiilor de familie	✓	✓	✓	8✓	-	-	-	Confirmată
Calitatea relațiilor cu prietenii	✓	✓	✓	7✓ 1*	-	-	-	Confirmată
Ip.4 Insecuritatea și schimbările din viața copiilor								
Insecuritatea	✓	✓	✓	8✓	-	-	✓Urban Rural✓	Confirmată
Schimbările	✓	✓	✓	7✓ 1*	-	-	-	Confirmată
Ip.5 Aspirățiile copiilor								
Corelație aspirații valori materiale și bunăstarea subiectivă	*	-	-	5✓ 3*	-	-	-	Neconfirmată
Valorile materiale mai importante decât cele relaționale în satisfacția cu viața a copiilor	-	-	-	3✓ 5*	*	*	-	Neconfirmată
Ip. 6 Participarea copiilor								
Familie	✓	-	✓	-	-	-	-	Confirmată
Școală	✓	-	✓	-	-	-	-	Confirmată
Comunitate	✓	-	✓	-	-	-	-	Confirmată

✓=Ipoteză confirmată ; * =Ipoteză neconfirmată

Am folosit două metode de măsurare a situației materiale percepute a copiilor (indexul stării materiale și categorii de deprivare). Pentru testarea **ipotezei 1** a fost calculată corelația dintre indexul stării materiale, respectiv categoriile de deprivare și bunăstarea subiectivă măsurată cu factorul general al bunăstării copilului FGBC și indexurile GICSWB și GIDS. Rezultatul obținut în ambele cazuri a fost același: există o legătură pozitivă și foarte semnificativă între starea materială și bunăstarea subiectivă a copiilor (confirmarea primei ipoteze). În mediul rural procentul de varianță din bunăstarea subiectivă explicat de starea materială este mai mic (3-5,4%) decât în mediul urban (6-9,3%).

Am putut observa însă, că starea materială explică un procent relativ mic (între 5-8% în funcție de indicatorul bunăstării subiective cu care a fost pus în relație) din perceperea bunăstării, deci sunt destui copii, care sunt mai săraci și totuși sunt mulțumiți de aspectele vieții lor, și sunt copii mai înstăriți, care nu sunt mulțumiți. Aceste rezultate sunt în acord cu cele obținute de cercetările internaționale realizate cu copii, dar și cu adulți, evidențe empirice care, alături de teoria homeostatică, sugerează că există un prag (în principal legat de satisfacerea nevoilor de bază) dincolo de care veniturile nu mai pot influența bunăstarea subiectivă, deși ar fi fost de așteptat ca într-o țară ca România în care rata sărăciei este mare, situația materială (venitul) să fie unul dintre cei mai importanți factori asociați cu bunăstarea subiectivă, după cum au arătat studiile în acest domeniu realizate cu adulții.

Prin testarea asocierii care există între structura familiei și nivelul bunăstării subiective a copiilor (**ipoteza 2**) am obținut următoarele rezultate: ipoteza se confirmă doar în mediul urban în privința primei părți – apartenența copiilor la structuri familiale monoparentale indică un nivel mai scăzut al bunăstării subiective al copiilor cu specificarea că în mediul urban bunăstarea subiectivă a copiilor este semnificativ mai mică în cadrul familiilor monoparentale decât la copiii care trăiesc cu doi părinți. În mediul rural am găsit asemănare mare la copiii cu un părinte și la copiii cu doi părinți naturali, și perceperea subiectivă a bunăstării mai scăzută la cei 11 copii care trăiesc cu un părinte natural și unul vitreg. A doua parte a ipotezei 2 a presupus că prezența fraților în cadrul familiei de care aparține copilul este asociată cu nivele mai mari ale satisfacției copiilor în general și în diferite domenii ale vieții lor, dar este confirmată doar în mediul rural (copiii care nu au frați înregistrează în mediul urban nivele semnificativ mai ridicate ale bunăstării subiective, tendință infirmată în cazul copiilor din mediul rural). Copiii din familii cu mai mult de două generații s-a dovedit că sunt mai puțin satisfăcuți cu viața lor decât copiii care trăiesc în familii cu două generații, deci partea a treia a ipotezei 2 este neconfirmată. În mediul urban bunăstarea subiectivă a copiilor

este semnificativ mai mică în cadrul familiilor cu cel puțin trei generații față de copii care trăiesc numai cu părinții. Și în mediul rural am găsit aceleași diferențe semnificative, dar numai la factorul general al bunăstării copilului (FGBC) și indexul pe domenii (GIDS). Și la indexul general al bunăstării subiective (GICSWB) în familii cu trei generații scorul mediu era mai mic, dar ne semnificativ.

Calitatea relațiilor cu familia și prietenii și satisfacția cu familia și casa sunt cele care au indicat o puternică asociere pozitivă cu bunăstarea subiectivă a copiilor. Percepția pozitivă a calității relațiilor familiale și cu prietenii este corelată cu un nivel mai mare al bunăstării generale a copiilor și a bunăstării în diferite domenii ale vieții. Astfel, **ipoteza 3** a fost verificată în întregime, cu observația că domeniile *casa și familia și performanța școlară* nu corelează cu calitatea relațiilor cu prietenii. Modul cum sunt tratați și ascultați copiii de către părinții lor, dar și siguranța, stabilitatea, condițiile optime de acasă și funcționarea bună a familiei, în general, sunt aspecte care dovedesc, că familia este unul din factorii ce are o influență majoră asupra bunăstării copiilor. Acest rezultat este în acord cu cele obținute în majoritatea cercetărilor realizate cu copiii pe tema bunăstării lor subiective pe care le-am menționat în partea teoretică a lucrării, cât și pe parcursul analizei și interpretării rezultatelor. Așadar, bunăstarea copilului depinde direct de bunăstarea părinților săi, astfel că, sprijinirea familiei, dezvoltarea și diversificarea serviciilor destinate bunăstării familiilor cu copii sunt aspecte deosebit de importante în vederea îmbunătățirii bunăstării subiective a copiilor, alături de promovarea relațiilor pozitive ale copiilor în contextele lor de viață.

Atât în mediul urban, cât și în mediul rural rezultatele au confirmat că gradul mai mare de insecuritate și numărul mai mare de schimbări care se petrec în viața copiilor (în special la schimbările care privesc părinții și locuirea în mai multe case alternativ) sunt asociate cu nivele mai scăzute ale bunăstării subiective a copiilor (**ipoteza 4**).

Participarea copiilor în cadrul sistemelor cu care interacționează (familia, școala, comunitatea) s-a dovedit a fi un aspect foarte important pentru bunăstarea subiectivă a copiilor, rezultat confirmat, de altfel, de studii internaționale recente (Rees et al., 2012; Casas&Bello, 2012). Atât la nivelul familiei, cât și al școlii și comunității, copiii care au raportat un grad mai mare de participare a reieșit că sunt mai satisfăcuți în general cu viața lor (**ipoteza 6**).

Unele rezultate pe care le-am obținut pot fi catalogate drept surprinzătoare sau chiar neașteptate pentru categoria de vârstă studiată (copii de 12 ani). Unul dintre aceste rezultate

este legat de aspirațiile copiilor în raport cu bunăstarea lor subiectivă măsurată prin scalele SLSS5 și PWI8.

Am presupus în cadrul **ipotezei 5** că există o corelație între aspirațiile copiilor legate de valorile materiale și nivelul lor de bunăstare subiectivă și că valorile materiale sunt mai importante în raport cu satisfacția lor cu viața decât cele relaționale. Cu toate că ar fi fost de așteptat să fie confirmată în întregime această ipoteză, având în vedere că în țara noastră datele statistice indică existența unui procent mare de copii afectați de sărăcie, ipoteza nu a fost confirmată (corelația între aspirațiile copiilor legate de valorile materiale și bunăstarea lor subiectivă este una slabă, chiar foarte slabă, respectiv copiii care au raportat un nivel crescut al aspirațiilor spre valorile materiale au un nivel peste medie al satisfacției doar în 5 din cele 8 domenii ale vieții) în prima parte (prin care am presupus că există o corelație semnificativă pozitivă între aspirațiile copiilor legate de valorile materiale și nivelul lor de bunăstare subiectivă). Ipoteza nu a fost confirmată nici în a doua parte (aspirațiile spre valorile relaționale sunt mult mai puternic legate de satisfacția cu domeniile vieții incluse în scala PWI8 decât aspirațiile spre valorile materiale).

Acest fenomen complex al valorilor în raport cu bunăstarea subiectivă a copiilor a mai fost surprins anterior în câteva dintre cercetările internaționale pe care le-am prezentat în partea teoretică a lucrării. Prin punerea în evidență a acestor rezultate cercetarea se aliniaza studiilor care au subliniat importanța explorării aspirațiilor în procesul de evaluarea a bunăstării subiective, pe lângă percepțiile și evaluările indivizilor. Acest gen de rezultate au îndreptățit cercetătorii să afirme că adolescenții sunt “agenți activi” în familie și societate și valorile la care ei aspiră pentru viitor le sunt proprii deci ele sunt un element cheie al culturii și bunăstării copiilor și prin urmare nu ar trebui analizate din perspectiva adulților.

Identificarea relației pozitive, semnificative între percepția drepturilor copiilor și bunăstarea lor subiectivă este de asemenea, un rezultat surprinzător care a mai avut precedent doar în cercetarea realizată cu copiii spanioli (Casas&Bello, 2012; Casas et al., 2012d și 2013c).

Un alt rezultat important pe care l-am obținut este cel legat de asocierea pozitivă dintre nivelul crescut la bunăstării subiective și frecvența mai mare cu care copiii participă la unele dintre activitățile extrașcolare specifice vârstei lor. Datele au pus în evidență importanța pe care o au pentru bunăstarea copiilor de 12 ani activitățile care se referă la *joaca pe-afară cu prietenii și sportul în echipă*. Aceste rezultate ar trebui să fie luate în considerare de cei care elaborează strategiile școlare și educaționale cu scopul de a stimula și facilita participarea

copiilor și adolescenților în activități extrașcolare, fapt care, conform studiilor, poate conduce la creșterea nivelului de percepție pozitivă a experienței școlare a elevilor și la obținerea succesului școlar.

Prin testarea ipotezelor cercetării s-au conturat **două categorii de rezultate**: rezultate pe care le-am numit *structurale* (acestea nu pot fi schimbate fiind niște realități ale vieților copiilor: starea materială a copiilor, structura familiei, mediul de proveniență) și rezultate *operative* (situațiile unde există posibilitatea de intervenție, de exemplu implicarea copiilor în procesele de participare la nivel familial, școlar, comunitar, îmbunătățirea funcționării relațiilor cu familia și prietenii copilului, promovarea relațiilor sociale pozitive în cadrul școlii și programelor destinate activităților extrașcolare, sprijinirea familiei în educarea și formarea copilului, etc.).

Societatea în general, practicienii din diferite domenii care se ocupă de copii, părinții trebuie să fie sensibili la acești factori și în special la cei care au un impact negativ asupra bunăstării copiilor și să îi ia în considerare în faza premergătoare anumitor situații care pot deveni situații de risc pentru copii (sărăcie, divorț, diferite tipuri de schimbări în viața copiilor, insecuritatea din diferite contexte de viață ale copiilor cum ar fi școala, vecinătatea, climatul școlar, familii numeroase, mediul de rezidență rural), care să le pună în pericol mecanismele care mențin acest nivel pozitiv la bunăstării. Intervențiile aduților este evident că trebuie concentrate în acțiuni de prevenire a acestor situații de risc care pot produce dezechilibre și pot reduce capacitatea de adaptare a copiilor la schimbările și situațiile generatoare de stres din viața lor.

În concluzie, instrumentele de măsurare a bunăstării subiective (scalele psihometrice OLS, SLSS, PWI8, BMSLSS și indexurile GIDS și GICSWB), cât și indicatorii sintetici rezultați în urma analizei factoriale (cei 8 factori ai satisfacției cu domeniile vieții rezultați din analiza factorială cu cele 29 de variabile și cei 9 factori ai bunăstării subiective rezultați din analiza cu cele 66 de variabile, precum și Factorul General al Bunăstării Copilului) au permis identificarea diferitelor situații de viață, a evaluărilor, respectiv percepțiilor copiilor care coincid cu nivelele cele mai mici, respectiv cele mai mari ale bunăstării subiective.

Astfel, situația materială mai puțin bună a familiei, deprivarea copiilor de anumite bunuri și de elemente care țin de inserția lor socială cum sunt zilele libere, vacanțele, tipul familiei, cu cele trei variabile – familia monoparentală, familia care are mai mulți copii, familia în care trăiesc mai mult de două generații, nesiguranța de acasă, de la școală sau din zona în care locuiesc, gradul redus de participare al copiilor, numărul mai mare de schimbări din viața lor (*în special schimbările care privesc părinții și locuirea în mai multe case*

alternativ), relațiile de slabă calitate cu familia și prietenii, experimentarea violenței la școală, problemele de sănătate care cauzează lipsa copiilor de la școală, sentimentele de tristețe, singurătate, îngrijorare, constituie factori care sunt răspunzători de **nivelele scăzute ale bunăstării subiective**.

În acest eșantion **scorurile cele mai mari ale bunăstării subiective** s-au înregistrat la copiii din mediul urban, din familii cu ambii părinți, la cei care trăiesc într-o singură casă, care au mai multe bunuri materiale. De asemenea, copiii care au înregistrat un nivel semnificativ mai mare al bunăstării subiective sunt aceia care se simt în siguranță în mediul în care trăiesc, simt că oamenii cu care interacționează acasă, la școală, în timpul liber îi tratează bine (sentimentul de incluziune), sunt ascultați de către părinți, profesori, reprezentanții comunității (participare), au o relație bună cu familia și prietenii, participă mai frecvent la activități extrașcolare (activități de timp liber, joaca pe-afară cu prietenii, lectura particulară, sportul în echipă), au experimentat puține schimbări sau deloc în viața lor pe parcursul unui an de zile, sunt mai bine informați referitor la drepturile lor și percep că drepturile lor sunt respectate de către adulți.

În urma analizei literaturii de specialitate în domeniul bunăstării copiilor se desprinde **ideea generală** conform căreia argumentele în favoarea măsurării bunăstării copiilor și a folosirii indicatorilor sociali (obiectivi și subiectivi) pentru a monitoriza situația acestora sunt de mai multe feluri: strategice, economice, academice și nu în ultimul rând, morale. Stabilirea unor sisteme de participare socială a copiilor ar putea constitui repere clare pentru familii, comunitatea academică, societatea civilă și factorii de decizie politici și sociali, respectiv publicul larg în scopul îmbunătățirii calității vieții copiilor.

Concluzia generală a cercetării empirice este aceea că bunăstarea subiectivă fluctuează în raport cu diferitele domenii și aspecte ale vieții copiilor, cu condițiile obiective din contextul în care copiii trăiesc, cu percepțiile, evaluările și aspirațiile fiecărui copil. Cercetarea de față a pus în evidență **doar o parte dintre factorii** care sunt implicați în procesul care se numește bunăstarea subiectivă a copiilor și că, dată fiind complexitatea fenomenului este necesară abordarea lui atât din perspectivă cantitativă, cât și calitativă și analiza datelor cu metode statistice mai complexe pentru a surprinde cu mai mare acuratețe și alți factori personali și sociali care influențează bunăstarea subiectivă a copiilor, precum și asemănările și deosebirile generate de diferitele contexte culturale și socio-economice din care provin copiii.

Toate rezultatele obținute prin aplicarea chestionarului ISCWeB în eșantionul reprezentativ de copii de clasa a VI-a din județul Cluj **confirmă potențialul pe care îl au copiii în a furniza date despre viețile lor**. Metoda de explorare a bunăstării lor subiective prin folosirea anchetei prin chestionar autoaplicat și a scalelor psihometrice special realizate pentru copii sau adaptate vârstei și înțelegerii lor s-a dovedit a fi eficientă. Cunoașterea surselor de satisfacție ale copiilor poate constitui un punct de la care părinții, dascălii, cercetătorii, factorii de decizie, societatea în general să pornească în identificarea strategiilor de promovare a unei vieți fericite pentru copii. Rezultatele pe care le-am obținut se aliniază cercetărilor care au arătat că gradul de satisfacție al copiilor este un indicator nu doar al vieții lor în general, ci și o garanție a felului în care ei se vor adapta circumstanțelor mai puțin favorabile din viață. Programele destinate creșterii calității vieții copiilor în general și în domenii specifice ale vieții lor trebuie să aibă în vedere complexitatea factorilor care determină bunăstarea subiectivă a copiilor și să îi valorifice în vederea îmbunătățirii vieții lor la toate nivelele: personal, relațional, școlar, material, social.

Prin atingerea celor cinci obiective propuse cercetarea are o **contribuție importantă** atât din punct de vedere *conceptual* cât și *metodologic* la domeniul bunăstării copiilor, prin rezultatele obținute punând în evidență și *aspecte practice* relevante cu privire la eșantionul de copii de clasa a VI-a din județul Cluj, care pot constitui puncte de reper pentru toți cei care lucrează și interacționează cu copiii.

În demersul de cercetare efectuat pe întreg parcursul dezvoltării temei de cercetare s-au conturat o serie de **contribuții proprii** în domeniul vast al bunăstării copiilor pe care le amintesc în ordinea tratării în teză:

- abordarea domeniului și a temei în sine constituie o noutate pentru spațiul academic românesc (a se vedea obiectivele cercetării).
- prezentarea într-un mod sistematic a indicatorilor bunăstării copiilor din perspectiva evoluției lor, dar și din punctul de vedere al utilizării și funcționalității lor, cu accent pe principalii indicatori subiectivi folosiți la ora actuală în cercetările internaționale.
- elaboarea unei scheme proprii care indică legătura dintre Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului și cercetarea domeniului bunăstării copilului.
- elaborarea unei definiții proprii a bunăstării copilului, pe baza definițiilor preluate din literatura de specialitate.
- elaborarea unui tabel cu informații sintetice despre principalele instrumente folosite în măsurarea bunăstării subiective a copiilor.

- traducerea, adaptarea și testarea chestionarului ISCWeB în contextul românesc.
- testarea validității și fidelității în eșantionul reprezentativ de copii de clasa a VI-a a celor patru scale psihometrice incluse în chestionar (OLS, SLSS, PWI8, BMSLSS).
- testarea felului în care funcționează instrumentele sintetice special construite pentru a evalua satisfacția copiilor în domeniile vieții lor (GIDS) și bunăstarea subiectivă generală a copiilor (GICSWB).
- identificarea unui factor general al bunăstării copiilor (FGBC) identificarea și denumirea a 8 factori care cuprind variabilele de satisfacție aferente unor domenii și aspecte specifice vieții copiilor.

Limite ale lucrării și direcții viitoare de cercetare

În privința **limitelor** acestei cercetări acestea pot fi grupate în mai multe categorii: limite care țin de *interpretarea rezultatelor*, limite care țin de *metoda de cercetare (chestionarul)*, limitele care sunt legate de *problemele teoretice și metodologice* specifice oricărui studiu care se ocupă de bunăstarea subiectivă a indivizilor. Luând în considerare aceste limite am formulat câteva direcții viitoare de cercetare legate de domeniul bunăstării subiective a copiilor care vor putea să sporească valențele pozitive ale rezultatelor obținute cu instrumentul internațional ISCWeB și să permită dezvoltarea acestei linii de cercetare în țara noastră.

Limite care țin de *interpretarea rezultatelor*

Deși **vârsta** este un element important – alături de gen – în studiul bunăstării (multe studii au pus în evidență faptul că satisfacția cu viața a copiilor și adolescenților scade progresiv cu vârsta) în cercetarea de față nu am reușit să analizăm semnificația variabilei vârstă, deoarece eșantionul prezent a inclus doar copii de clasa a VI-a, vârsta medie fiind de 12,16 ani.

Faptul că în chestionar au fost introduse **un număr redus de variabile socio-demografice despre copil și familia** acestuia a redus orizontul analizei și interpretării rezultatelor. În multe cercetări realizate cu copiii, educația părinților, de exemplu, reprezintă o variabilă explicativă importantă. Nivele scăzute ale bunăstării subiective au fost găsite în cazul copiilor ai căror părinți nu și-au terminat studiile primare (educația elementară obligatorie) și în cazul copiilor care trăiesc în familii în care nici unul dintre adulți nu are salariu, deci sunt șomeri (Casas et al., 2013c).

O altă limită a studiului constă în aceea că **nu au fost analizate legăturile cauzale care există între diferiți factori** (relațiile copiilor cu familia, cu prietenii, cu profesorii, structura familiei, schimbările din viața copiilor, gradul de securitate al mediului în care trăiesc, participarea copiilor în cadrul sistemelor cu care interacționează, valorile la care aspiră, drepturile pe care le au copiii) și bunăstarea subiectivă a copiilor, ci am analizat doar asocierea dintre acești factori și bunăstarea subiectivă în general și satisfacția în diferite domenii ale vieții copiilor. Realizarea de studii longitudinale în opinia mai multor autori amintiți în partea teoretică a lucrării ar rezolva această problemă care ține de cauzalitate (legătura dintre anumiți factori și bunăstarea subiectivă) și ar ajuta la clarificarea impactului pe care îl au unii factori specifici, experiențe și evenimente asupra bunăstării copiilor în anumite puncte de pe axa timpului, deci ar facilita îmbunătățirea nivelului de cunoștințe referitor la schimbările care intervin în bunăstarea subiectivă a copiilor de-a lungul vieții lor.

De asemenea, este necesară realizarea de analize mai detaliate prin metode statistice mai complexe a relațiilor variabilelor identificate în acest studiu (de exemplu, analiza relației dintre constructele măsurate de scalele psihometrice – satisfacția cu viața ca întreg și satisfacția în diferite domenii ale vieții copiilor).

Limite care țin de *metoda de cercetare – chestionarul*

O altă limită este determinată de faptul că instrumentul ISCWEB conține **domenii ale vieții copiilor și subiecte care sunt stabilite în majoritate de către adulți** (cercetătorii și experții care au elaborat chestionarul). Pe parcursul aplicării chestionarului copiii au făcut o serie de comentarii asupra unor itemi incluși în chestionar și au sugerat eliminarea sau reformularea unora dintre aceștia, înlocuirea lor sau adăugarea unor itemi noi la unele dintre întrebări. Răspunsurile și sugestiile copiilor au demonstrat importanța participării copiilor și încurajării exprimării punctelor lor de vedere în privința aspectelor importante ale vieții lor în cadrul sondajelor. Cercetările viitoare vor trebui să fie bazate pe un proces de consultare cu copiii (prin utilizarea metodelor calitative) în privința temelor și aspectelor din viața care sunt relevante pentru vârsta lor și pentru gradul lor de înțelegere al bunăstării. Acest gen de date ar reflecta mai corect situația copiilor din diferite contexte de viață și cu diferite caracteristici și ar conecta obiectivele studiilor academice, programelor, politicilor adresate copiilor și adolescenților români cu nevoile, aspirațiile, valorile și competențele acestora.

O altă limită este reprezentată de faptul că **studiul nu cuprinde perspectivele părinților, ale profesorilor și ale altor specialiști** care lucrează cu copiii asupra domeniilor vieții copiilor incluse în chestionar. O linie viitoare de cercetare se poate concentra pe

demersul exploratoriu al componentelor bunăstării subiective a copiilor și adolescenților în paralel cu cele ale părinților lor și testarea legăturilor (concordanțe/discrepanțe) care există între generații, conform liniei de cercetare deschisă deja în spațiul internațional de profesorul Ferran Casas din Spania și de colaboratorii săi (Coendres et al., 2005; Casas et al., 2007b; Casas et al., 2012b).

Monitorizarea bunăstării copiilor trebuie să fie realizată cu toate categoriile de copii. Instrumentul internațional ISCWeB nu a fost până la ora actuală validat pentru categoriile speciale de copii cum sunt copiii instituționalizați, copiii cu dizabilități, copiii cu boli cronice, etc. Obținerea acestor date va permite și va facilita realizarea de comparații între aceste rezultate obținute cu copii din diferite contexte socio-culturale și economice.

Chestionarul pe care l-am aplicat copiilor de clasa a VI-a conține doar scale care măsoară satisfacția cu viața, deci **exploarează componenta cognitivă a bunăstării subiective**. Având în vedere că bunăstarea subiectivă este alcătuită din două componente fundamentale: cognitivă și afectivă (trăirile pozitive și negative), care deși sunt diferite s-a demonstrat că sunt puternic intercorelate, măsurarea ambelor este necesară pentru a avea o evaluare completă a bunăstării individului. Explorarea pe viitor și a laturii afective a bunăstării subiective a copiilor cu instrumentele specifice destinate acestei dimensiuni, dintre care unele au fost descrise în partea teoretică a lucrării, poate constitui o altă linie de cercetare în acest domeniu.

Limite care țin de *probleme teoretice și metodologice* specifice studiului bunăstării subiective a indivizilor

Dincolo de utilitatea datelor obținute, ele trebuie analizate cu grijă și în studiile care vor urma prezentei cercetări, deoarece ele pot fi influențate de mai multe aspecte. De exemplu, o serie de dificultăți pot apărea în analiza bunăstării subiective a copiilor, mai ales la această vârstă (12 ani) considerată vârsta de intrare în adolescență, când ei oscilează între nevoia de protecție și cea de autonomie, sunt în plin proces de dezvoltare pe toate palierele vieții lor: cognitiv, comportamental, afectiv, moral, fizic și acest lucru își pune amprenta asupra felului în care se raportează atât la propria persoană, cât și la ceilalți (familie, prieteni, școală, comunitate). De asemenea, copiii la această vârstă sunt influențați de o serie de modele (școala, grupul de prieteni, media, tehnologiile de informare și comunicare – computer, internet, telefon mobil) care, alături de contextul de viață în care trăiesc și de cultura căreia aparțin pot influența modul lor de percepție a vieții pe care o trăiesc. Fără a mai relua discuția despre fenomenul de homeostază și despre influența trăsăturilor de personalitate și a variabilelor

culturale asupra bunăstării subiective, a problemelor metodologice legate de interpretarea scalelor, care reprezintă, în general, limite în interpretarea fenomenului bunăstării subiective voi spune doar că, analiza acestor elemente va trebui integrată în cercetările viitoare din acest domeniu realizate cu copiii.

Îmi exprim convingerea că studiul pe care l-am realizat este o sursă de date semnificative în domeniul bunăstării copiilor fiind primul studiu cu privire la bunăstarea subiectivă a copiilor realizat pe un eșantion reprezentativ de copii în vârstă de 12 ani din România care a folosit instrumentul internațional ISCWeB.

Rezultatele pe care le-am obținut sunt încurajatoare și demonstrează valoarea acestui instrument de evaluare a bunăstării subiective a copiilor prin aplicarea lui copiilor de clasa a VI-a prin faptul că aduc informații noi și credibile despre calitatea subiectivă a vieții acestor copiii. O astfel de evaluare are ca scop motivarea tuturor sistemelor cu care copilul interacționează de a oferi acestora o calitate ridicată a interacțiunii (fie că e vorba de familie, școală, comunitate) cu copiii și de a ameliora acei factori individuali, psihologici, relaționali, materiali, sociali care pot fi și e nevoie să fie ameliorați pentru ca toți copiii să aibă parte de o viață fericită.

Având la dispoziție instrumentele de evaluare a bunăstării subiective a copiilor și argumentele despre necesitatea și utilitatea măsurării acestei componente esențiale a calității vieții copiilor, practicienii și cercetătorii vor putea dedica mai mult spațiu și efort studiului bunăstării subiective a copiilor și dezvoltării acestei linii de cercetare în țara noastră. Va fi nevoie pe viitor de studii sistematice prin intermediul cărora să fie dezvoltați *indicatori sociali subiectivi* bazați pe experiențele copiilor, pe punctele de vedere și opiniile acestora asupra propriilor lor condiții de viață și asupra surselor lor de fericire, care alături de *indicatorii obiectivi* să poată fi incluși în statisticile oficiale. În acest fel, măsurarea calității vieții populației din țara noastră va cuprinde și acest segment important de populație care sunt copiii.

Ceea ce va conta cu adevărat pe viitor este ca rezultatele acestor cercetări să fie tratate cu considerația potrivită de către factorii de decizie politici și sociali și de către societate în general, iar deciziile care vor fi luate cu privire la copii și la familiile acestora să țină cont de impactul pozitiv pe care îl are o viață fericită pentru fiecare copil în parte, precum și pentru societatea în care el trăiește și se dezvoltă și în care va deveni ca adult, un om al comunicării, un om pentru o societate multiculturală, un om cu abilități complexe.

BIBLIOGRAFIE

1. Adamson, P., (Eds.) (2007). Child Poverty in perspective: An overview of child well-being in rich countries. Report Card 7, Innocenti Research Centre, UNICEF.
2. Adamson, P., (Eds.) (2013). Child well-being in rich countries: A comparative overview. Report Card 11, Innocenti Research Centre, UNICEF.
3. Adelman, H., S., Taylor, L., Nelson, P. (1989). Minors' dissatisfaction with their life circumstances, *Child Psychiatry and Human Development*, Vol. 20, pp. 135-147.
4. Aked, J., Steuer, N., Lawlor E., Spratt, S., (2009). Backing the Future: Why Investing In Children is Good for Us All, Action for Children, New Economics Foundation.
5. Allen, G., Smith, I., (2008). *Early intervention: Good parents, great kids, better citizens*, London: The Centre for Social Justice and The Smith Institute.
6. Andelman, R. B., Attkisson, C. C., Zima, B. T., Rosenblatt, A. B. (1999). Quality of life of children: Toward conceptual clarity, în M. E. Maruish (Ed.), *The use of psychological testing for treatment planning and outcomes assessment*. London: LEA, pp. 1383-1413.
7. Antal, I., Iovu, M., Mezei, E., David-Kacso, A., Roth, M. (2012). Rezultatele cercetării BECAN (Balcan Epidemiologic Survey on Child Abuse and Neglect) în România, în M. Iovu&M. Roth (Ed.), *Drepturile copiilor, bunăstarea și protecția lor*, Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană, pp. 15-33.
8. Antal, I., Roth, M., Mezei, E., Dávid-Kacsó, Á., Voicu, C., Szász, R. (2012). The Balkan Epidemiological Study on Child Abuse and Neglect (BECAN) în Romania. *Revista de Asistență Socială*, Vol. 2, pp. 51-63.
9. Bădescu, G., Comșa, M., Sandu, D., Stănculescu, M. (2007). Barometrul de Opinie Publica, octombrie 2007, București: Fundația Soros România.
10. Bădescu, G., Comșa, M., Gheorghită, A., Cristina Stănuț&Tuفیș, C. D. (2011). Implicarea civică și politică a tinerilor, București: Fundația Soros România.
11. Bădescu, G., Petre, N. (2012). Bunăstarea copilului din mediul rural, Cluj-Napoca: Risoprint.
12. Bălțătescu, S. (2003). Abordări psihosociale ale satisfacției și fericirii, *Revista Calitatea Vieții*, XIV, nr. 2, pp. 251-262.

13. Bălțătescu, S. (2007a). Calitatea vieții, în C. Zamfir&S. Stănescu, (coord.), *Enciclopedia Dezvoltării Sociale*, Iași:Editura Polirom., pp. 81-86
14. Bălțătescu, S. (2007b). Subjective welfare in the new EU member countries: a comparative assessment tendencies, *Romanian Sociology*, Vol. 5 (3), pp. 23-41.
15. Bălțătescu, S. (2009a). Bunăstarea subiectivă a elevilor de liceu și studenților. Studiu folosind "Personal Wellbeing Index", *Anuarul Institutului de Istorie „G. Bariț” din Cluj-Napoca, Series Humanistica, VII*, pp. 147-157.
16. Bălțătescu, S. (2009b). *Fericirea în contextul social al tranziției postcomuniste din România*, Oradea: Editura Universității din Oradea.
17. Bălțătescu, S. (2012). The Personal Wellbeing Index in the Romanian-Hungarian cross-border region, în curs de apariție.
18. Bălțătescu, S., Cummins, R., A. (2006). Using the personal well-being Index to explore subjective well-being of high-school and college students in Romania, *7th ISQOOLS Conference*. Grahamstown (South Africa), July 17-2-2006.
19. Bălțătescu, S., Oșvat, C. (2009). Propunere de dezvoltare a unui sistem de indicatori ai bunăstării copiilor în Nord Vestul României, proiect inițiat și dezvoltat în cadrul Catedrei de Sociologie a Facultății de Științe Socioumane, Universitatea din Oradea.
20. Bălțătescu, S., Oșvat, C., Grigoraș, B. (2011). *Developing child well-being indicators at county level in Romania*. Paper presented at the 3rd International Conference of the ISCI, York, June 2011.
21. Ben-Arieh, A. (1997). Introduction: Measuring and Monitoring the State of Children, în A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.). *Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. Eurosocial Report no. 62*, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research, pp. 9-26.
22. Ben-Arieh, A. (2004). International Project on Indicators of Children's Well-Being Retrieved November 10, 2011, Disponibil la: <http://prevetterresearch.net/wp-content/2009/07/International-Project-on-Indicators-of-Childrens-Wellbeing.pdf>
23. Ben-Arieh, A. (2005). Where are the children? Children's role in measuring and monitoring their well-being, *Social Indicators Research*, Vol. 74, pp. 573-596.

24. Ben-Arieh, A. (2007). Measuring and monitoring the well-being of young children around the world. Backgroundpaper prepared for the Education for All Global Monitoring Report. Paris:UNESCO.
25. Ben-Arieh, A. (2008). The child indicators movement: past, present and future, *Child Indicators Research*, Vol. 1, pp. 3-16.
26. Ben-Arieh, A. (2010). From Child Welfare to Children Well-Being: The Child Indicators Perspective, în S. B. Kamerman, S. A. Phipps&A. Ben-Arieh (Eds.), *From child welfare tochild well-being: an international perspective on knowledge in the service of policy making*. Dordrecht, New York: Springer, pp. 9-22.
27. Ben Arieh, A. (2011). Measuring and Monitoring Children's Well-being. Is the study of the „State of Our Children” changing?, lucrare prezentată în cadrul workshopului *Child Well-being Indicators”* desfășurat la York, Marea Britanie, în perioada 26-27 iunie, 2011, cu ocazia celei de-a treia Conferințe Internaționale a ISCI.
28. Ben-Arieh, A. (2012). How do we measure and monitor the „state of our children”?, *Children and Youth Services Review*, Vol. 34, pp. 569-575.
29. Ben-Arieh, A., Wintersberger, H. (Eds.), (1997). Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. *Eurosocal Report* no. 62, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research.
30. Ben-Arieh, A., Goerge, R. (2001). Beyond the numbers: How do we monitor the state of our children, *Children and Youth Services Review*, Vol. 23 (8), pp. 603-631.
31. Ben-Arieh, A., Goerge, R., M. (Eds.), (2006). Indicators of children'swell-being: understanding their role, usage, and policy influence. Netherlands: Springer.
32. Ben-Arieh, A., George, R., M. (2006). Measuring and Monitoring Children's Well-Being: The Policy Process, în A. Ben-Arieh& R. M. George, (Eds.), (2006). *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Springer, Netherlands, pp. 21-30.
33. Ben-Arieh, A., Frønes, I. (2007a). Editorial: indicators of children's well being-concepts, indices and usage, *Social Indicators Research*, Vol. 80, pp. 1-4.
34. Ben-Arieh, A., Frønes, I. (2007b). Indicators of children's well-being: Theory, types and usage, *Social Indicators Research*, Vol. 83 (1), pp. 1-4.

35. Ben-Arieh, A., Frønes, I. (2007c). Indicators of Children's Well being: What should be Measured and Why?, *Social Indicators Research*, Vol. 84 (3), pp. 249-250.
36. Ben-Arieh, A., Haj-Yahia, M., M. (2008). Corporal Punishment of Children: A Multi-Generational Perspective, *Journal of Family Violence*, Vol. 23, pp. 687-695.
37. Ben-Arieh, A., Gross-Manos, D. (2009). *Taxonomy for child well-being indicators*, Busan: OECD World Forum.
38. Bertran, I., Casas, F., Gonzalez, M. (2009). Relationships between materialistic aspirations and personal well-being in adolescents aged 12 to 16, paper presented at the IX ISQOLS Conference: *Quality of Life Studies: Measures and Goals for the Progress of Societies*, Instituto degli Innocenti, Florence, July, 19-23.
39. Blore, D., J. (2008). Subjective Wellbeing: An Assessment of Competing Theories, PhD. Thesis, Deakin University, Australia.
40. Böhnke, P. (2005). First European Quality of Life Survey: Life satisfaction, happiness and sense of belonging, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Commission.
41. Böhnke, P. (2007). Policy or Privacy – What Matters Most for Individual Well-Being? Determinants of life satisfaction in the enlarged Europe, Berlin: Social Science Research Center.
42. Bowers Andrews, A., (1997). Assessing Neighbourhood and Community Factors that Influence Children's Well-Being, in A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.). Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. *Eurosocietal Report* no. 62, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research, pp. 127-141.
43. Bradshaw, J. (2006). The Use of Indicators of Child Well-Being in the United Kingdom and the European Union, in A. Ben-Arieh&R. M., Goerge (Eds.), *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Springer, Netherlands, pp. 75-76.
44. Bradshaw, J. (2009). Social Inclusion and Child Poverty, in P. Perrig-Chiello, (Eds.) (2009), *Changing Childhood in a Changing Europe*, Interdisciplinary workshop report, European Science Foundation, Strasbourg, pp. 29-35.

45. Bradshaw, J., Hoelscher, P., Richardson, D. (2007a). An index of child well-being in the European Union, *Social Indicators Research*, Vol. 80 (1), pp. 133-177.
46. Bradshaw, J., Hoelscher, P., Richardson, D. (2007b). *Comparing child well-being in OECD countries: concepts and methods*, IWP 2006-03. Innocenti Working Paper No. 2006-03. Innocenti Research Centre, UNICEF.
47. Bradshaw, J., Richardson, D. (2009). An index of child well-being in Europe, *Child Indicators Research*, Vol. 2, pp. 319-351.
48. Bradshaw, J., Keung, A., Rees, G., Goswami, H. (2011). Children's subjective well-being: International comparative perspectives, *Children and Youth Services Review*, Vol. 33 (4), pp. 548-556.
49. Bradshaw, J., Martorano, B., Natali, L., de Neubourg, C. (2013). 'Children's Subjective Well-being in Rich Countries', *Working Paper 2013-03*. UNICEF Office of Research, Florence.
50. Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA, Harvard.
51. Bronfenbrenner, U. (1992). Ecological systems theory in R.Vasta (Ed.), *Six theories of child development: Revised formulations and current issues*. Philadelphia: Jessica Kingsley, pp. 187-249.
52. Bronfenbrenner, U., Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes, in W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol.1: Theoretical models of human development*, New York: Wiley, pp. 993-1028.
53. Bruyere, E., Garbarino, J. (2010). The Ecological Perspective on the Human Rights of Children, in S. B. Kamerman, S. A. Phipps & A. Ben-Arieh (Eds.), *From child welfare to child well-being: an international perspective on knowledge in the service of policy making*, Dordrecht, New York: Springer, pp. 137-154.
54. Burton, P., & Phipps, S. (2010). In Children's Voices, in S. B. Kamerman, S. A. Phipps & A. Ben-Arieh (Eds.), *From child welfare to child well-being: an international perspective on knowledge in the service of policy making*. Dordrecht, New York: Springer, pp. 217-231.

55. Camfield, L.&Tafere, Y. (2009) 'No, living well does not mean being rich': Diverse understandings of well-being among 11-13-year-old children in three Ethiopian communities, *Journal of Children and Poverty*, Vol. 15 (2), pp. 119-138.
56. Camfield, L., Crivello, G., Woodhead, M. (2009). Wellbeing research in Developing Countries: Reviewing the role of qualitative methods, *Social Indicators Research*, Vol. 90, pp. 5-31.
57. Camfield, L., Streuli, N., Woodhead, M. (2010). Children's Well-being in Developing Countries: A Conceptual and Methodological Review, *European Journal of Development Research*, Vol. 22 (3), pp. 398-416.
58. Capizzano, J., Stagner, M., (2006). Studying the Role of Child Well-Being Indicators in the PolicyProcess: Using Surveys Among Decision Makers, in A. Ben-Arieh&R. M. Goerge (Eds.), *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Netherlands: Springer, pp. 151-160.
59. Casas, F. (1989). *Técnicas de investigación social: Los indicadores sociales y psicosociales. Teoría y práctica*, Barcelona: PPU.
60. Casas, F. (1996). *Bienestar social. Una introducción psicosociológica*, Barcelona: PPU.
61. Casas, F. (1997). Children's rights and children's quality of life: conceptual and practical issues, *Social Indicators Research*, Vol. 42, pp. 283-298.
62. Casas, F. (2004). Quality of life and the life experience of children, in E. Verhellen&A. Weyts (Eds.), *Understanding Children's Rights*, Ghent University: Children's Rights Centre, pp. 79-94.
63. Casas, F. (2007). Children's Rights as Viewed from Children, Parents and Teachers. Paper presented at Intensive Summer School Programme: Children's European Citizenship: In formation and Participation (CeCiP), 16-28 July 2007, Iași.
64. Casas, F. (2009). Indicators of personal well-being as subjective indicators of children's quality of life. Paper presented at the 2nd International Conference of the ISCI, 3-4 November, 2009, Sydney.
65. Casas, F. (2010). El bienestar personal: su investigación en la infancia y la adolescencia, *Encuentros en Psicología Social. Monográfico*, Vol. 5 (1), pp. 85-101.

66. Casas, F. (2011). Subjective Social Indicators and Child and Adolescent Well-being, *Child Indicators Research*, Vol. 4 (4), pp. 555-575.
67. Casas, F., González, M., Figuer, C., Coenders, G. (2004). Subjective Well-Being, Values and Goal achievement: The Case of Planned versus by Chance Searches on the Internet, *Social Indicators Research*, Vol. 66, pp. 123-141.
68. Casas, F., Buxarrais, M. R., Figuer C., González, M., Tey, A., Noguera E, Rodriguez, J. M. (2005). Values and Their Influence on the Life Satisfaction of Adolescents Aged 12 to 16: A Study of Some Correlates, *Psychology in Spain*, Vol. 9 (1), pp. 21-33.
69. Casas, F., Saporiti, A. (coord.), (2006). Children's rights from the point of view of children, their parents and their teachers: A comparative study between Catalonia (Spain) and Il Molise (Italy), *The International Journal of Children's Rights*, Vol. 14 (1), pp. 1-75.
70. Casas, F., Figuer, C., González, M., Malo, S. (2007a). The Values Adolescents Aspire to, Their Well-Being and the Values Parents Aspire to for Their Children, *Social Indicators Research*, Vol. 84, pp. 271-290.
71. Casas, F., Figuer, C., González, M., Malo, S., Alsinet, C., Subarroca, S. (2007b). The Well-Being of 12-To 16-Year-Old Adolescents and Their Parents: Results from 1999 to 2003 Spanish Samples, *Social Indicators Research*, Vol. 83 (1), pp. 87-115.
72. Casas, F., Coenders, G., Cummins, R. A., Gonzàlez, M., Figuer, C., Malo, S. (2008). Does subjective well-being show a relationship between parents and their children?, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 9 (2), pp. 197-205.
73. Casas, F., Bălțătescu, S., González, M., Hatos, A. (2009a). Similarities and differences in the PWI of Romanian and Spanish adolescents aged 13-16 years-old. Conference presentation. International Society for Quality of Life Studies. Florence, July 19-23.
74. Casas, F., González, M., Figuer, C., Malo, S. (2009b). Satisfaction with spirituality, satisfaction with religion and personal well-being among Spanish adolescents and young university students, *Applied Research in Quality of Life*, Vol. 4, pp. 23-45.
75. Casas, F., Coenders, G., Figuer, C., González, M., Malo, S. (2010). Relationships between Adolescents' and Parents' Values and Parents' Answering Behaviour, *Metodološki zvezki*, Vol. 7 (2), pp. 133-149.

76. Casas, F., Bello, A. (Coord.), (2012). Calidad de vida y bienestar subjetivo en España. Qué afecta al bienestar de niños y niñas españoles de 1º de ESO?, Documenta Universitaria, Girona, UNICEF, España.
77. Casas, F., Castellá, Sarriera, J., Alfaro, J., González, M., Malo, S., Bertran, I., Figuer, C. Abs, D., Bedin, L., Paradiso, A., Weinreich, K., Valdenegro, B. (2012a). Testing the Personal Wellbeing Index on 12-16 Year Old Adolescents in 3 Different Countries with 2 New Items, *Social Indicators Research*, Vol. 105 (3), pp. 461-482.
78. Casas, F., Coenders, G., González, M., Malo, S., Bertran, I., Figuer, C. (2012b). Testing the Relationship Between Parents' and Their Children's Subjective Well-Being, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 13 (6), pp. 1031-1051.
79. Casas, F., Sarriera, J. C., Abs, D., Coenders, G., Alfaro, J., Saforcada, E., *et al.* (2012c). Subjective Indicators of Personal Well-Being among Adolescents. Performance and Results for Different Scales in Latin-Language Speaking Countries: A contribution to the International Debate, *Child Indicators Research*, Vol. 5, pp. 1-28.
80. Casas, F., Bello, A., González, M., Aligué, M. (2012d). Personal Well-Being among Spanish Adolescents, *Journal of Social Research and Policy*, Vol.3 (2), pp. 19-45.
81. Casas, F., Bălăţescu, S., Bertran, I., González, M., Hatos, A. (2013a). School Satisfaction Among Adolescents: Testing Different Indicators for its Relationship with Overall Life Satisfaction and Subjective Well-Being in Romania and Spain, *Social Indicators Research*, Vol. 111 (3), pp. 665-681.
82. Casas, F., González, M., Navarro, D., Aligué, M. (2013b). Children as Advisers of Their Researchers: Assuming a Different Status for Children, *Child Indicators Research*, Vol. 6 (2), pp. 193-212.
83. Casas, F., Bello, A., González, M., Aligué, M. (2013c). Children's Subjective Well-Being Measured Using a Composite Index: What Impacts Spanish First-Year Secondary Education Students' Subjective Well-Being?, *Child Indicators Research*, DOI 10.1007/s12187-013-9182-x.
84. Casas, F., Tiliouine, H., Figuer, C. (2013d). The Subjective Well-being of Adolescents from Two Different Cultures: Applying Three Versions of the PWI in Algeria and Spain, *Social Indicators Research*, DOI 10.1007/s11205-012-0229-z.

85. Chapple, S. (2009). Child Well-Being and Sole-Parent Family Structure in the OECD: An analysis (OECD Social, Employment and Migration, *Working Papers No.82*, Paris: OECD Publishing.
86. Chapple, S., Richardson, D. (2009). *Doing Better for Children*, Paris: OECD Publishing.
87. Chelcea, S. (2004). *Inițiere în cercetarea sociologică*, București: Editura comunicare.ro.
88. Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative* (ediția a treia), București: Editura Economică.
89. Child Trends. (2003). Indicators of Positive Development. Conference Summary. Washington, DC: Child Trends. Disponibil la: http://www.childtrends.org/docdisp_page.cfm?LID=4A3E8146-2973-4EEB-9C1D370064D125DD
90. Chirca, C., (coord.), (2000). Trends and Indicators on Child and Family Well-Being in Romania, MONEE Regional Monitoring Report No. 8, Bucharest: National Institute for Statistics and Economic Studies.
91. Christensen, P., Prout, A. (2002). Working with ethical symmetry in social research with children, *Childhood*, Vol. 9, pp. 477-497.
92. Christensen, P., Prout, A. (2005). Anthropological and Sociological Perspectives on the Study of Children, în S. Greene&D. Hogan, (Eds.), *Researching Children's Experience: Methods and Approaches*, London: SAGE Publications, pp. 42-60.
93. Clair, A. (2012). The Relationship Between Parent's Subjective Well-Being and The Life Satisfaction of Their Children in Britain, *Child Indicators Research*, Vol. 5 (4), pp. 631-650.
94. Coendres, G., Casas, F., Figuer, C., González, M. (2005). Relationships Between Parents' and Children's Salient Values for Future and Children's Overall Life Satisfaction. A Comparison Across Countries, *Social Indicators Research*, Vol. 73, pp. 141-177.
95. Conceição, P., Bandura, R. (2008). Measuring Subjective Wellbeing: A Summary Review of the Literature, United Nations Development Programme, Development Studies, Research Papers.

96. Corsaro, W., A. (2008). *Sociologia Copilăriei*, ediția a II a, Cluj Napoca: International Book Acces.
97. Coulton, C. J., Korbin, J. E., McDonell, J. (2009). Editorial: Indicators of Child Well-Being in the Context of Small Areas, *Child Indicators Research*, Vol. 2 (2), pp. 109-110.
98. Crivello, G., Camfield, L., Woodhead, M. (2009) How Can Children Tell Us About Their Wellbeing? Exploring the Potential of Participatory Research Approaches within Young Lives, *Social Indicators Research*, Vol. 90 (1), pp. 51-72.
99. Cummins, R., A. (1996). The Domains of Life Satisfaction: An Attempt to Order Chaos, *Social Indicators Research*, Vol. 38 (3), pp. 303-328.
100. Cummins, R., A. (1997a). Assessing quality of life, în R. I. Brown (Ed.), *Quality of Life for People with disabilities: models, research and practice*, Cheltenham, U.K.: S. Thornes Publishers, pp. 116-150.
101. Cummins, R., A. (1997b). Manual for the Comprehensive Quality of Life Scale Student (Grades 7-12), ComQol-S5, 5th edition, School of Psychology, Deakin University, Melbourne, Australia.
102. Cummins, R.A. (1998). The Second Approximation to an International Standard for Life Satisfaction, *Social Indicators Research*, Vol. 43 (3), pp. 307-334.
103. Cummins, R., A. (2000a). Objective and Subjective Quality of Life: an Interactive Model, *Social Indicators Research*, Vol. 52, pp. 55-72.
104. Cummins, R., A. (2000b). Personal income and subjective well-being: a review, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 1, pp. 225-256.
105. Cummins, R., A. (2003). Normative life satisfaction: measurement issues and homeostatic model, *Social Indicators Research*, Vol. 64, pp. 225-256.
106. Cummins, R., A. (2010). Subjective wellbeing, homeostatically protected mood and depression: A synthesis, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 11, pp. 1-17.
107. Cummins, R., A. (2012). Safety and Subjective Well-Being: A Perspective from the Australian Unity Wellbeing Index, în D. Webb&E. W. Herrera (Eds.), *Subjective Well-being and Security*, *Social Indicators Research Series* 46, pp. 13-29.

108. Cummins, R., A., Cahill, J. (2000). Avances en la comprensión de la calidad de vida subjetiva, *Intervención Psicosocial*, Vol. 9 (2), pp. 185-198.
109. Cummins, R., A., Gullone, E. (2000). Why we should not use 5-point Likert scales: The case for subjective quality of life measurement. Proceedings Second International Conference on Quality of Life in Cities, 74-93. Singapore: National University of Singapore.
110. Cummins, R., A., Nistico, H. (2002). Maintaining life satisfaction: the role of positive cognitive bias, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 3, pp. 37-69.
111. Cummins, R., A., Eckersley, R., Lo, S. K., Okerstrom, E., Hunter, B., Davern, M. (2003a). Australian Unity Wellbeing Index: Cumulative Psychometric Record. Report 9.0. Australian Centre on Quality of Life. Disponible la: <http://www.deakin.edu.au/research/acqol/instruments/PWI/>.
112. Cummins, R., A., Eckersley, R., van Pallant, J., Vugt, J., Misajon, R. (2003b). Developing a national index of subjective well-being: The Australian unity well-being index, *Social Indicators Research*, Vol. 64, pp. 159-190. Disponible la: <http://www.uvm.edu/~pdodds/teaching/courses/2009-08UVM-300/docs/others/everything/cummins2003a.pdf>
113. Cummins, R., A., Lau, A., L., D. (2005). Personal Wellbeing Index – School Children (PWI-SC) (English) (3rd ed.). Manual. Reviewed May 2006. Disponible la: <http://www.deakin.edu.au/research/acqol/instruments/PWI/PWI-school.pdf>
114. Currie, C., Zanotti, C., Morgan, A., *et al.* (Eds.), (2012). Social Determinants of Health and Well-being Among Young People, Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC) Study: International Report Form, The 2009/2010 Survey, Copenhagen: World Health Organization.
115. Davern, M.T., Cummins, R.A., Stokes, M.A. (2007). Subjective Wellbeing as an Affective-Cognitive Construct, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 8 (4), pp. 429-449.
116. Delhey, J. (2004). Life satisfaction in an enlarged Europe, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Commission.
117. Demaray, M., K., Malecki, C., K., (2002). The Relationship Between Perceived Social Support and Maladjustment for Students at Risk, *Psychology in the Schools*, Vol. 39 (3), pp. 305-316.

118. Deveen, G., Lloyd, B. (1990). Social representation and the development of knowledge, Cambridge: University Press.
119. Dew, T., Huebner, E., S. (1994). Adolescents' perceived quality of life: an exploratory investigation, *Journal of School Psychology*, Vol. 32, pp. 185-199.
120. Diener, E. (1984). Subjective Well-being, *Psychological bulletin*, Vol. 95 (3), pp. 542-575.
121. Diener, E., (1994). Assessing Subjective Well-Being: Progress and Opportunities, *Social Indicators Research*, Vol. 31 (2), pp. 103-157.
122. Diener, E. (2000). Subjective Well-being. The Science of Happiness and a Proposal for a National Index, *American Psychologist*, Vol. 55 (1), pp. 34-43.
123. Diener, E. (2006). Guidelines for national indicators of subjective well-being and ill-being, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 7, pp. 397-404.
124. Diener, E., Emmons, R., Larsen, R., Smith, H. L. (1985). The satisfaction with life scale, *Journal of Personality Assessment*, Vol. 49 (1), pp. 71-75.
125. Diener, E., Diener, C. (1996). Most People Are Happy, *Psychological Science*, Vol.7 (3), pp. 181-185.
126. Diener, E., Suh, E., M., Lucas, R., E., Smith, H., L. (1999). Subjective well-being: three decades of progress, *Psychological Bulletin*, Vol. 2, pp. 276-302.
127. Diener, E., Lucas, R. (2000). Explaining Differences in Societal Levels of Happiness: Relative Standards, Need Fulfillment, Culture, and Evaluation Theory, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 1, pp. 41-78.
128. Diener, E., Biswas-Diener, R. (2002). Will Money Increase Subjective Well-Being?, *Social Indicators Research*, Vol. 57 (2), pp. 119-169.
129. Diener, E., Lucas, R.E., Oishi, S. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction, in C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology*, New York: Oxford University Press, pp. 63-73.
130. Diener, E., Lucas, R.E., Oishi, S. (2003). Personality, Culture, and Subjective Well-Being: Emotional and Cognitive Evaluations of Life, *Annual Review of Psychology*, Vol. 54, pp. 403-425.

131. Dissart, J., C., Deller, S., C. (2000). Quality of Life in the Planning Literature, *Journal of Planning Literature*, Vol. 15 (1), pp. 135-161.
132. Dockett, S., Perry, B. (2011). Researching with Young Children: Seeking Assent, *Child Indicators Research*, Vol. 4 (2), pp. 231-247.
133. Ellis, P., D. (2010). *The Essential Guide to Effect Sizes Statistical Power, Meta-Analysis and the Interpretation of Research Results*, Cambridge: University Press.
134. European Commission (Social Protection Committee). (2008). *Child poverty and well-being in the EU: Current status and way forward*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. http://www.libertysecurity.org/IMG/pdf/ke3008251_en.pdf.
135. European Commission. (2009). Eurobarometru – The Rights of the Child – analytical report.
136. European Commission. (2010a). Eurobarometru – The Rights of the Child – aggregate report – qualitative study.
137. European Commission. (2010b). The Social Situation in the European Union 2009, p. 283.
138. Fahey, T., Nolan, B., Whelan, C., T. (2003). Monitoring quality of life in Europe, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Commission.
139. Fattore, T., Mason, J.&Watson, E. (2007). Children's conceptualisation (s) of their well-being, *Social Indicators Research*, Vol. 80 (1), pp. 5-29.
140. Fattore, T., Mason, J., Watson, E. (2009). When Children are Asked About Their Well-being: Towards a Framework for Guiding Policy, *Child Indicators Research*, Vol. 2 (1), pp. 57-77.
141. Federal Interagency Forum on Child and Family Statistics (2009). *America's Children: Key National Indicators of Well-being*. Washington, DC: US Government Printing Office. Disponibil la: http://www.childstats.gov/pdf/ac2009/ac_09.pdf
142. Ferguson, K., M. (2006). Social capital and children's well-being: a critical synthesis of the international social capital literature, *International Journal of Social Welfare*, Vol. 15, pp. 2-18.

143. Fernandes, L., Mendes, A., Teixeira, A., A., C. (2012). A review essay on the measurement of child well-being, *Social Indicators Research*, 106 (2), pp. 239-257.
144. Flekkoy, M., G., Kaufman, H., K. (1999). The social development of the child, în A. B. Andrews&N.H. Kaufman (Eds.), *Implementing the UN Convention on the Rights of the Child: A standard of living adequate for development*, Westport, CT: Praeger.28, pp. 117-132.
145. Fordyce, M., W. (1988). A Review of Research on the Happiness Measures: A Sixty Second Index of Happiness and Mental Health, *Social Indicators Research*, Vol. 20 (4), pp. 355-381.
146. Forgeard, M., J., C., Jayawickreme, E., Kern, M., Seligman, M., E., P. (2011). Doing the right thing: Measuring wellbeing for public policy, *International Journal of Wellbeing*, Vol. 1 (1), pp. 79-106.
147. Fortier, S., M. (2006). *On Being a Poor Children in America*, *Journal of Children and Poverty*, Vol. 12 (2), pp. 113-128.
148. Frønes, I. (2007). Theorizing indicators – On indicators, signs and trends, *Social Indicators Research*, Vol. 83 (1), pp. 5-23.
149. Fuentes, N., Rojas, M. (2001). Economic Theory and Subjective Well-Being: Mexico, *Social Indicators Research*, The Netherlands, Marzo: Kluwer Academic Press, pp. 1-31.
150. Gabos, A., Toth, I., G. (2011). Child Well-Being In the European Union – Better monitoring instrument for better policies, TARKI&APPLICA. Disponibil on line la: http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_monitoring_chwb_isg_14062011.pdf
151. Gavril, I., G., Tamas, A., M., (2009). Traficul de copii România. Studiu asupra procesului de recrutare, București: Editura Alpha MDN.
152. Gilligan, T., D., Huebner, S. (2007). Initial Development and Validation of the Multidimensional Student's Life Satisfaction Scale – Adolescent Version, *Applied Research in Quality of Life*, Vol. 2, pp. 1-16.

153. Gilman, R. (2001). The relationship between life satisfaction, social interest, and frequency of extracurricular activities among adolescent students, *Journal of Youth and Adolescence*, Vol. 30 (6), pp. 749-767.
154. Gilman, R., Huebner, E., S., (2000). Review of Life Satisfaction Measures for Adolescents, *Behaviour Change*, 17, pp. 178-195.
155. Gilman, R., Huebner, E., S., Laughlin, J., E. (2000). A First Study of the Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale with Adolescents, *Social Indicators Research*, Vol. 52 (2), pp. 135-160.
156. Gilman, R., Huebner, E., S. (2003). A Review of Life Satisfaction Research with Children and Adolescents, *School Psychology Quarterly*, Vol. 18 (2), pp. 192-205.
157. Glatzer, W., (2006). Quality of Life in the European Union and the United States of America, Evidence, *Applied Research in Quality of Life*, Vol.1, pp. 169-188.
158. Goldbeck, L., Schmitz, T., G., Besier, T., Herschbach, P., Henrich, G., (2007). Life satisfaction decreases during adolescence, *Quality of life Research*, Vol. 16, pp. 969-979.
159. González, M. (2006). A non-linear approach to psychological well-being in adolescence: Some contributions from the complexity paradigm. Girona: Documenta Universitaria.
160. González-Bueno, G., von Bredow, M., Becedóniz, C. (2010). Propuesta de un sistema de indicadores sobre bienestar infantil en España, Madrid: UNICEF España.
161. Goswami, H. (2012). Social Relationships and Children's Subjective Well-Being, *Social Indicators Research*, Vol. 107 (3), pp. 575-588.
162. Grădinaru, C., Stănculeanu, D. (2010). Analiza serviciilor de sănătate mintală pentru copiii din România: cercetare socială calitativă, București: Salvați Copiii România. Disponibil la: http://medlive.hotnews.ro/wp-content/uploads/2010/10/Analiza-serviciilor-de-sanatate-mintala-pentru-copii_Cercetare-calitativa.pdf
163. Grădinaru, C., Stănculeanu, D. (2013). Abuzul și neglijarea copiilor: studiu sociologic la nivel național. Organizația Salvați Copiii, București: Speed Promotion, Disponibil la:

http://www.salvaticopiii.ro/upload/p0002000100000002_Studiu%20%20abuzul%20si%20neglijarea%20copiilor.pdf

164. Greene, S., Hogan, D. (Eds.) (2005). *Researching Children's Experience: Methods and Approaches*, London: SAGE Publications.
165. Grigoraș, B., A. (2012). What Romanian Children Report on their Well-Being? – Some Findings from an Exploratory Study in Cluj County, Paper presented at the International Conference „European Sociology: New Challenges and Opportunities”, Oradea, 27-29 September 2012.
166. Grigoraș, B., A., Bălțătescu, S., Roth, M. (2012). The Well-Being of Children Aged 12-14 in Cluj County. A Pilot Study, *Revista de Asistență Socială*, anul XI, nr. 2, pp. 147-161.
167. Gruber, J., E., Fineran, S. (2007). The Impact of Bullying and Sexual Harassment on Middle and High School Girls, *Violence Against Woman*, Vol. 13 (6), pp. 627-643.
168. Gudbrandsson, B. (2004). Children in institutions: prevention and alternative care. Final report. Working Group on Children at Risk and in Care, Strasbourg: Council of Europe, European Committee for Social Cohesion (CDCS). Disponibil online la: <http://book.coe.int/ftp/2888.pdf>
169. Hatos, A., Bălțătescu, S., (2012). Family Structure and School Results: Multivariate Analysis of Answers of Teenage Students in a Romanian City, *Child Indicators Research*, pp. 1-15.
170. Hatos, A., Bălțătescu, S., Săveanu, T., Săveanu, S. (2007). Excluziune și integrare socială la adolescenți. Rezultatele unei anchete liceele orădene, pp. 453-459, în C. Coman (Ed.), *Colocviul international de Stiinte Sociale ACUM 2006*, Brașov: Editura Universității Transilvania.
171. Hanafin, S., Brooks, A., M. (2005a). The Delphi technique. A methodology to support the development of a national set of child well-being indicator, Dublin: The National Children's Office.
172. Hanafin, S., Brooks, A., M. (2005b). The Development of a National Set of Child Well-Being Indicators, The National Children's Office, Dublin: New Oceans.

173. Hanafin, S., Brooks, A., M., Carroll, E., Fitzgerald, E., NicGabhainn, S., Sixsmith, J. (2007). „Achieving Consensus in Developing a National Set of Child Well-being Indicators”, *Social Indicators Research*, Vol. 80, pp. 79-104.
174. Hanafin, S., Brooks, A., M. (2009). From Rhetoric to Reality: Challenges in Using Data to Report on a National Set of Child Well-being Indicators, *Child Indicators Research*, Vol. 2, pp. 33-55, DOI 10.1007/s12187-008-9024-4.
175. Hărăguș, T., P., Dămean, D., Roth, M. (2009). Proprietăți psihometrice ale unui nou instrument de evaluare a performanțelor școlare: Profilul Succesului Școlar, în M. Roth, D. Dămean, M., B.Iovu (Ed.) *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, pp. 41-50.
176. Headey, B., Veenhoven, R., Alex Wearing, A., (1991). Top-Down versus Bottom-Up Theories of Subjective Well-Being, *Social Indicators Research*, Vol. 24 (1), pp. 81-100.
177. Hegtvedt, K.A., (2000). Social Comparison Processes, în E. Borgatta, & R. Montgomery (Eds.), *Enciclopedia of Sociology* (second edition), New York: Macmillan Reference USA, pp. 2649-2657.
178. HM Government (2004). *Every Child Matters: Change for children*. Children Act 2004 series, London: Department for Education and Skills. Disponibil la: http://www.sefton.gov.uk/pdf/ECM_Outcomes_Framework_A4.pdf
179. Hoff, L., Hickling-Hudson, A. (2011). The role of international non-governmental organisations in promoting adult education for social change: A research agenda, *International Journal of Educational Development*, Vol. 31 (2), pp.187-195.
180. Holder, M., Coleman, B. (2009). The Contribution of Social Relationships to Children's Happiness, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 10 (3), pp. 329-349.
181. Holder, M., Coleman, B., Wallace, J. (2010). Spirituality, Religiousness and Happiness in Children Aged 8-12 Years, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 11 (2), pp. 131-150.
182. Holt, M., K., Finkelhor, D., Kaufman Kantor, G. (2007). Multiple victimization experiences of urban elementary school students: Associations with psychosocial functioning and academic performance, *Child Abuse & Neglect*, Vol. 31, pp. 503-515.

183. Hood, S. (2007). Reporting on Children's Well-Being: The State of London's Children Reports, *Social Indicators Research*, Vol. 80 (1), pp. 249-246.
184. Huebner, E., S. (1991a). Correlates of Life Satisfaction in Children. *School Psychology Quarterly*, Vol. 6 (2), pp. 103-111.
185. Huebner, E., S. (1991b). Initial Development of the Students' Life Satisfaction Scale, *School Psychology International*, Vol. 12, pp. 231-240.
186. Huebner, E., S. (1991c). Further Validation of the Students' Life Satisfaction Scale: The Independence of Satisfaction and Affect Ratings, *Journal of Psychoeducational Assessment*, Vol. 9, pp. 363-368.
187. Huebner, E., S. (2004). Research on assessment of life satisfaction of children and adolescents, *Social Indicators Research*, Vol. 66, pp. 1-33.
188. Huebner, E., S., Suldo, S., M., Valois, R., F., (2003). Psychometric Properties of Two Brief Measures of Children's Life Satisfaction: The Students' Life Satisfaction Scale (SLSS) and the Brief Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale (BMSLSS), Paper prepared for the *Indicators of Positive Development Conference*, March 12-13, 2003.
189. Huebner, E., S., Valois, R., F., Paxton, R., J., Drane, J., W. (2005). Middle school students' perceptions of quality of life, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 6, pp. 15-24.
190. Huebner, E., S., Suldo, S., M., Valois, R., F., Drane, J., W. (2006). The Brief Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale: sex, race, and grade effects for applications with middle school students, *Applied Research in Quality of Life*, Vol.1, pp. 211-216.
191. Inglehart, R. (2002). Gender, aging and subjective well-being, *International Journal of Comparative Sociology*, Vol. 43, nr. 3-5, pp. 391-409.
192. Institutul Național de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS), (2011). Raport realizat în cadrul proiectului *Calitatea vieții familiilor monoparentale din România – (FMCVR)*, finanțat de CNMP, programul Parteneriate în Domenii Prioritare (nr. contract 92087/2008).

193. International Wellbeing Group. (2006). Personal Well-being Index – adult manual, 4th version, Melbourne: Australian Centre on Quality of Life, Deakin University.
194. Ionescu, D., Popescu, R. (coord.), (2012). Activități extrașcolare în ruralul românesc. Dezvoltarea de competențe cheie la copii și tineri, București: Editura Universitară.
195. Iovu, M. (2009). *Factori sociali ai succesului școlar: comparație între copii Romi și cei majoritari*, în M. Roth, D. Dămean, M. B. Iovu (Ed.) (2009) *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, pp. 51-60.
196. Iovu, M. (2011). *Maltratarea copilului în familia românească. De la teorie la practică*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
197. Iovu, M. (2012). Cercetări privind drepturile, bunăstarea și protecția copiilor, în M. Iovu&M. Roth, (Ed.) (2012). *Drepturile copiilor, bunăstarea și protecția lor*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, pp. 7-11.
198. Iovu, M., Roth., M. (Ed.), (2012). *Drepturile copiilor, bunăstarea și protecția lor*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
199. ISCWeB (2010). International survey of children's well-being, Initiators: ISCI, UNICEF, World Vision. Disponibil la: <http://www.childrensworlds.org>
200. James, A., Prout, A. (2005). *Constructing and Reconstruction Childhood. Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*, Second Edition, London: Routledge Falmer.
201. Jenks, Chris. (2005). *Childhood*, second edition, London: Routledge.
202. Jigău, M., Liiceanu, A., Preoteasa, L. (coord.) (2006). *Violența în școală*, Institutul de Științe ale Educației UNICEF, Buzău: editura Alpha MDN. Disponibil la: http://www.unicef.org/romania/ro/Violenta_in_scoala.pdf
203. Kaiser, H.F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, pp. 31-36.
204. Keenaghan, C., Jean Kilroe, J. (2008). *A Study on the Quality of Life Tool KIDSCREEN for children and adolescents in Ireland Results of the KIDSCREEN National Survey 2005*, Dublin: Hawkins House.
205. Koopman, C., Ismailji, T., Palesh, O., Gore-Felton, C., Narayanan, A., Saltzman, K., M., Holmes, D., McGarvey, E. L. (2007). Relationship of Depression to Child and

- Adult Abuse and Bodily Pain Among: Women Who Have Experienced Intimate Partner Violence, *Journal of Interpersonal Violence*, Vol.22 (4), pp. 438-455.
206. Korczak, J. (2012). *Cum iubești un copil. Dreptul copilului la respect*, București: Editura Curtea Veche.
207. Krueger, A., B., Schkade, D., A. (2007). The Reliability of Subjective Well-Being Measures, San Diego: Princeton University and University of California, pp. 1-128.
208. Lahikainen, A., R., Tolonen, K., Kraav, I. (2008). Young Children's Subjective Well-Being and Family Discontents in a Changing Cultural Context, *Child Indicators Research*, Vol. 1, pp. 65-85.
209. Land, K., C. (2000). Social Indicators, în E. Borgatta&R. Montgomery (Eds.), *Enciclopedia of Sociology* (second edition), New York: Macmillan Reference USA. pp. 2682-2690.
210. Land, K. C., Lamb, V. L., Mustillo, S. K. (2001). Child and youth well-being in the United States, 1875-1998: some findings from a new index, *Social Indicators Research*, Vol. 56 (3), pp. 241-320.
211. Land, K. C., Lamb, V. L., Meadows, S. O., Taylor, A. (2007). Measuring trends in child well-being: an evidence-based approach, *Social Indicators Research*, Vol. 80 (1), pp. 105-132.
212. Lau, M., Bradshaw, J. (2009). Child Well-being in the Pacific Rim, *Child Indicators Research*, Vol. 3, pp. 367-383.
213. Laurent, J., Catanzaro, S. J., Joiner, T. E., Rudolph, K. D., Potter, K. I., Lambert, S., *et al.* (1999). A measure of positive and negative affect for children: Scale development and preliminary validation, *Psychological Assessment*, Vol. 11, pp. 326-338.
214. Lee, B., O. (1997). The Use of Census and Surveys: Implications of Developing Childhood Social Indicators Model, în A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.), Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. *Eurosocietal Report* no. 62, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research, pp. 301-307.
215. Liao, P. (2009). Parallels Between Objective Indicators and Subjective Perceptions of Quality of Life: A Study of Metropolitan and County Areas in Taiwan, *Social Indicators Research*, Vol. 91 (1), pp. 99-114.

216. Lippman, L. (2007). Indicators and Indices of Child Well-Being: A Brief American History, *Social Indicators Research*, Vol. 83 (1), pp. 39-53.
217. Lippman, L., Moore, K., McIntosh, H. (2009a). Positive Indicators of Child Well-Being: A Conceptual Framework, Measures and Methodological Issues, Innocenti Working Paper, No.2009-21, Innocenti Research Center, UNICEF.
218. Lippman, L., Moore, K., McIntosh, H. (2009b). State of the Art of Positive Indicators of Child Well-being, paper presented to the UNICEF / OECD / European Commission Well-being Expert Consultation, May 26, 2009.
219. Little, T., H. (2006). Increasing the Impact of Indicators Among Legislative Policymakers, în A. Ben-Arieh&R.M. Goerge (Eds.), (2006). *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Netherlands: Springer, pp. 131-140.
220. Lyubomirsky, S., King, L., Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success?, *Psychological Bulletin*, Vol. 131 (6), pp. 803-855.
221. Ma, Q., C., Huebner, S., E. (2008). Attachment Relationships and Adolescents' Life Satisfaction": Some Relationships Matter More to Girls than Boys, *Psychology in the Schools*, Vol. 45 (2), pp. 117-190.
222. Main, G., Pople, L. (2011). Missing out: a child centered analysis of material deprivation and subjective well-being, London: The Children's Society.
223. Mallard, A., G., C., Lance, C., E., Michalos, A., C. (1997). Culture as a moderator of overall life satisfaction – life facet satisfaction relationships, *Social Indicators Research*, Vol. 40, pp. 259-284.
224. Manole, M. (2011). Administrație publică în beneficiul copiilor: Măsurile generale de implementare a Convenției privind drepturile copilului la nivel central și local în România, raport de cercetare, Salvați Copiii, Speed Promotion, București. Disponibil la: <http://salvaticopiii.ro/?id2=0001000100090000>
225. Marks, N., Shah, H, Westall, A. (2004). *The Power and Potential of Well-being Indicators*. London: New Economics Foundation.
226. Mason, J., Danby, S. (2011). Children as experts in their lives: child inclusive research, *Child Indicators Research* (Special Issue), Vol. 4 (2), pp. 185-189.

227. Mayall, B. (2000). The sociology of childhood in relation to children's rights, *The International Journal of Children's Rights*, Vol. 8, pp. 243-259.
228. Mayall, B. (Ed.), (2003). *Children's Childhoods Observed and Experienced*, London: The Falmer Press.
229. Mărginean, I. (1982). *Măsurarea în sociologie*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.
230. Mărginean, I. (1993). Satisfacție, în C. Zamfir&L. Vlăsceanu, (coord.), *Dicționar de sociologie. Indicatori demografici, economici, sociali și sociologici*, București: Editura Babel, pp. 526-529.
231. Mărginean, I. (2004). Modelul social românesc din perspectiva calității vieții populației, *Calitatea vieții*, nr. 3-4, pp. 213-218.
232. Mărginean, I. (2005). Semnificația cercetărilor de calitatea vieții, în I. Mărginean&A. Bălașa, (coord.), *Calitatea vieții în România*, București: Editura Expert, pp. 25-60.
233. Mărginean, I. (2010). Calitatea Vieții în România: Prezent și Perspective, *Calitatea vieții*, XXI, nr. 3-4, pp. 231-237.
234. Mărginean, I., Precupețu, I., Preoteasa, A., M. (2004). Puncte de suport și elemente critice în evoluția calității vieții în România, *Calitatea vieții*, Vol. 15, nr. 1-2, pp. 1-20.
235. Mărginean, I., Precupețu, I., Tsanov, V., Preoteasa, A.M., Voicu, B. (2006). First European Quality of Life Survey: Quality of life in Bulgaria and Romania, Luxembourg: Office for Official Publications European Communities. Disponibil la: <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/67/en/1/ef0667en.pdf>
236. Mărginean, I., Precupețu, I. (2011). *Paradigma calității vieții*. București: Editura Academiei Române.
237. Michalos, A., C. (1985). Multiple Discrepancies Theory (MDT), *Social Indicators Research*, Vol. 16 (4), pp. 347-413.
238. Miclea, M. (ed.), (2007). România educației, România cercetării, Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației și cercetării, București.
239. Mihalache, F. (2008). Două perspective în explicarea satisfacției față de viață: Top-Down vs. Bottom-Up, *Calitatea Vieții*, XIX, nr. 1-2, pp. 71-83.

240. Ministry of Health (2005). Reproductive health survey Romania: summary report, Buzău: Alpha MDN.
241. Moore, K. A., Brown, B. (2006). Preparing Indicators for Policymakers and Advocates, , în A. Ben-Arieh&R. M. Goerge, (Eds.), (2006), *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Netherlands: Springer, pp. 93-103.
242. Moore, K. A., Vandivere, S., Redd, Z. (2006). A Sociodemographic Risk Index, *Social Indicators Research*, Vol. 75, pp. 45-81.
243. Moore, K. A., Vandivere, S., Lippman, L., Mcphee, C., Bloch, M. (2007). An Index of the Condition of Children: The Ideal and Less-than-Ideal U.S. Example, *Social Indicators Research*, Vol. 84 (3), pp. 291-331.
244. Moore, K. A., Theokas, C. (2008). Conceptualizing a monitoring system for indicators in middle childhood, *Child Indicators Research*, Vol.1, pp. 109-128.
245. Moore, K. A., Theokas, C., Lippman, L., Bloch, M., Vandivere, S., O'Hare, W. (2008). A microdata child well-being index: Conceptualization, creation, and findings, *Child Indicators Research*, Vol.1, pp. 17-50.
246. Morrow, V., Mayall, B. (2009). 'What is wrong with children's well-being in the UK? Questions of meaning and measurement', *Journal of Social Welfare and Family Law*, Vol.31 (3), pp. 217-229
247. Moscovici, S., Buschini, F. (coord.), (2007). *Metodologia științelor socioumane*, Iași: Editura Polirom.
248. Myers, D., G., Diener, E. (1995). Who is Happy?, *Psychological Science*, Vol. 6 (1), pp. 10-19.
249. Navaro, D. (2011). La participació social dels adolescents en el context escolar i el seu benestar personal: Estudi psicosocial d'una experiència participativa. Tesi doctoral. Departament de Psicologia: Universitat de Girona.
250. NicGabhainn, S., Sixsmith, J. (2005). *Children's understandings of well-being*, Dublin: The Stationery Office.

251. Nickerson, A., B., Nugle, R., J. (2004). The Influence of Parent and Peer Attachments on Life Satisfaction in Middle Childhood and Early Adolescence, *Social Indicators Research*, Vol. 66, No. 1/2, pp. 35-60.
252. OECD. (2007). *What works best in reducing child poverty?*. Disponibil la: <http://www.oecd.org/dataoecd/30/44/38227981.pdf>
253. OECD. (2008). *The Programme for International Student Assessment (PISA) International Database 2006*. Disponibil la: <http://pisa2006.acer.edu.au/>
254. OECD. (2009). *Comparative Child Well-being Across OECD*, Doing Better For Children. Disponibil la: www.oecd.org/els/social/childwellbeing
255. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (1990). Convention on the Rights of the Child. Disponibil la: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>
256. O'Hare, W., P., Gutierrez, F. (2012). The use of domains in constructing a comprehensive composite index of child well-being, *Child Indicators Research*, Vol. 5, pp. 609-629.
257. O'Hare, W., P., Mather, M., Dupuis, G., Land, K., Lamb, V., Fu, Q. (2012). Analyzing Differences in Child Well-Being Among U.S. States, *Child Indicators Research*, DOI 10.1007/s12187-012-9173-3.
258. Oishi, S., Diener, E., Lucas, R., Suh, E. (1999). Cross-Cultural Variations in Predictors of Life Satisfaction: Perspectives From Needs and Values, *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 25 (8), pp. 980-990.
259. Oșvat, C. (2012). *Aspecte privind calitatea vieții în familiile copiilor cu dizabilități*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
260. Park, N., Huebner, E., S., Laughlin, J., E., Valois, R., F., Gilman, R. (2007). A Cross-Cultural Comparison of the Dimensions of Child and Adolescent Life Satisfaction Reports, *Social Indicators Research*, Vol. 66, No.1/2, pp. 61-79.
261. Pantea, M., C. (2008). *Copiii care muncesc în România*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

262. Percy, M., S., (2003). Feeling loved, having friends to count on, and taking care of myself: Minority children living in poverty describe what is „special” to them, *Journal of Children&Poverty*, Vol. 9 (1), pp. 55-70.
263. Perrig-Chiello, P. (Eds.), (2009). Changing childhood in a changing Europe. Interdisciplinary workshop report. Strasbourg: European Science Foundation.
264. Phipps, S., (2006). Using Indicators of Child Well-Being at the International Level, în A. Ben-Arieh&R. M. Goerge (Eds.), (2006), *Indicators of Children's Well-Being, Understanding their role, usage and policy influence*, Springer, Netherlands, pp. 83-90.
265. Piko, B., F., Hamvai, C. (2010). Parent, school and peer-related correlates of adolescents' life satisfaction, *Children and Youth Services Review*, Vol. 32, pp. 1479-1482.
266. Pollard, E., Lee, P., D. (2003). Child well-being: A systematic review of the literature, *Social Indicators Research*, Vol. 61 (1), pp. 59-78.
267. Pop, C., E. (2009). Calitatea vieții subiective. Teză de doctorat nepublicată, Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială.
268. Popa, A., E. (2009). Comunitatea ca microsistem: rolul factorilor legați de vecinătate asupra succesului școlar, în M. Roth, D. Dămean, M. Iovu (Ed.) *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, pp. 41-50.
269. Pople, L., Rees, G., Bradshaw, J., Main, G. (2011). „Missing out: A child centred analysis of material deprivation and subjective well-being”, London: The Children's Society.
270. Precupețu, I., Preoteasa, A.M., Pop, C. (2007). Calitatea vieții în România: 1990-2006, în *Calitatea vieții*, XVIII, Nr. 3-4, pp. 197-229.
271. Preda, M. (2010). *Riscuri și inechități sociale în România*, Iași: Editura Polirom.
272. Preda, M. (coord.), (2009). Riscuri și inechități sociale în România, raport al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice: București.
273. Proctor, C., L., Linley, P., A., Maltby, J. (2009). Youth Life Satisfaction: A Review of the Literature, *Journal of Happiness Studies*, Vol.10, pp. 583-630.

274. Prout, A. (2011). Taking a Step Away from Modernity: reconsidering the new sociology of childhood, *Global Studies of Childhood*, Vol. 1 (1), pp. 4-14.
275. Qvortrup, J. (1987). Introduction, The Sociology of Childhood, *International Journal of Sociology*, Vol. 17 (3), pp. 3-37.
276. Qvortrup, J. (1997). *Indicators of Childhood and the Intergenerational Dimension*, in A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.), (1997) *Monitoring and Measuring the State of Children – Beyond Survival*. European Centre for Social Welfare Policy and Research, Viena, pp. 101-111.
277. Qvortrup, J. (1999). The meaning of child's standard of living, in A. B. Andrews&N. H. Kaufman (Eds.), *Implementing the U.N. Convention on the Rights of the Child: A standard of living adequate for development*. Westport CT: Praeger.
278. Qvortrup, J. (2005). *Studies in Modern Childhood. Society, Agency, Culture*, London: Palgrave Macmillan.
279. Qvortrup, J., Bardy, M. Sgritta, G., Wintersberger, H. (Eds.), (1994). *Childhood Matters: Social Theory, Practice and Politics*, Aldershot: Avebury Press and Vienna: European Centre.
280. Raboteg, Z. Brajsa, A., Šakic, M. (2008). Life Satisfaction in Adolescents: The Effects of the Perceived Family Economic Status, Self – Esteem and Quality of Family and Peer Relationships, Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia, pp. 547-564.
281. Raphael, D., Rukholm, E., Brown, I., Hill-Bailey, P., Donato, E. (1996). The Quality of Life Profile – Adolescent Version: Background, Description, and Initial Validation, *Journal of Adolescent Health*, Vol. 19, pp. 366-375.
282. Rees, G., Bradshaw, J., Goswami, H. (2010a). Developing an index of children's subjective wellbeing in England. London: The Children's Society.
283. Rees, G., Bradshaw, J., Goswami, H., Keung, A. (2010b). Understanding children's well-being. A national survey of young people's well-being, London: The Children's Society.

284. Rees, G., Pople, L., Goswami, H. (2011). *Understanding Children's Well-Being. Links between family economic factors and children's subjective well-being: Initial findings from Wave 2 and Wave 3 quarterly surveys*, London: The Children's Society.
285. Rees, G., Goswami, H., Pople, L., Bradshaw, J., Keung, A., Main, G. (2012). *The Good Childhood Report, 2012. A review of our children's well-being*, London: The Children's Society.
286. Richardson, D. (2010). Regional Case Studies – Child Well Being in Europe, în S. B. Kamerman, S. A. Phipps & A. Ben-Arieh (Eds.), *From child welfare to child well-being: an international perspective on knowledge in the service of policy making* Dordrecht; New York: Springer, pp. 403-426.
287. Richardson, D., Hoelscher, P., Bradshaw, J. (2008). Child Well-Being in Central and Eastern European Countries (CEE) and the Commonwealth of Independent States (CIS), *Child Indicators Research*, Vol. 1, pp. 211-250.
288. Rogers, M. (2012). „They are there for you”: The Importance of Neighbourhood Friends to Children's Well-Being, *Child Indicators Research*, Vol. 5, pp. 483-502.
289. Rojas, M. (2004). The Complexity of Well-being. A Life Satisfaction Conception and a Domains-of-Life Approach, paper for the International Workshop Researching Well-being in Developing Countries, 2-4th July, Hanse Institute for Advanced Study Delmenhorst, near Bremen, Germany.
290. Rojas, M. (2005). A Conceptual-Referent Theory of Happiness: Heterogeneity and Its Consequences, *Social Indicators Research*, Vol. 74 (2) pp. 261-294.
291. Rotariu, T., Bădescu, G., Culic, I., Mezei, E., Mureșan, C. (1999). *Metode statistice aplicate în științele sociale*, Iași: Editura Polirom.
292. Rotariu, T., Iluț, P. (2006). *Ancheta sociologică și sondajul de opinie*, ediția a II a, Iași: Editura Polirom.
293. Roth, M., Dămean, D., Iovu, M. (Ed.), (2009). *Succesul școlar la intersecția factorilor sociali*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
294. Roth-Szamosközi, M. (1999). *Protecția Copilului: Dileme, Concepții și Metode*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.

295. Rusu, H., Bejenaru, A. (2010). Factors Influencing Scholl Succes In Rural Romania: A Case Study Based On Data Collected With The Schooll Success Profile Instrument, *Studia Universitatis Babeş Bolyai, Sociologia*, LV, 1, pp. 71-88.
296. Ryan, R., M., Deci, E.L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being, *Annual Review of Psychology*, Vol. 52, pp. 141-166.
297. Ryan, R.M., Huta, V., Deci, E. (2008). Living well: a self-determination theory perspective on eudaimonia, *Journal of Hapiness Studies*, Vol. 9, pp. 139-170.
298. Salvați Copiii. (2013). Situația copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, raport de sinteză a studiilor și cercetărilor realizate în acest domeniu în România, a statisticilor și cadrului legislativ cu privire la acest domeniu. Disponibil la: <http://www.salvaticopiii.ro>
299. Saporiti, A. (1997). Children and Society: Connecting Principles to Reality, pp. 169-176, in A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.), Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. *Eurosocial Report* no. 62, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research.
300. Sarriera, J., C., Bedin, L., Abs, D. (2013). Testing different measures of Well-Being in Brazilian Children, Paper presented at the 4th International Conference of the ISCI, 29-3 May, 2013, Seoul, Korea.
301. Seligson, J. L., Huebner, E. S., Valois, R. F. (2003). Preliminary validation of the brief multidimensional student's life satisfaction scale, *Social Indicators Research*, Vol. 61, pp. 121-145.
302. Sgritta, G., B. (1987). Childhood, *International Journal of Sociology*, Vol. 17 (3), pp. 38-57.
303. Shek, D., T., L. (2002). Family Functioning and Psychological Well-Being, School Adjustment and Problem Behaviour in Chinese Adolescent With and Whitout Economic Disadvantage, *The Journal of Genetic Psychology*, Vol. 163 (4), pp. 497-502.
304. Shek, D., T., L. (2005). A longitudinal study of perceived family functioning and adolescent adjustment in Chinese Adolescents with economic disadvantage, *Journal of Family Issues*, Vol. 26 (4), pp. 518-543.

305. Shmotkin, D. (2005). Happiness in the Face of Adversity: Reformulating the Dynamic and Modular Bases of Subjective Well-Being, *Review of General Psychology*, Vol. 9 (4), pp. 291-325.
306. Sixsmith, J., NicGabhainn, S., Fleming, C., O'Higgins, S. (2007). Children's, parents' and teachers perceptions of child wellbeing', *Health Education*, Vol. 6, pp. 511-523.
307. Smith, A, B. (2007). Children as social actors: an introduction, *International Journal of Children's Rights*, Vol. 15, pp. 1-4.
308. Statham, J., Chase, E. (2010). Childhood Wellbeing: A brief overview, London: Childhood Wellbeing Research Centre.
309. Stănculescu, M., S. (coord.), (2012). Copil în România. O diagnoză multidimensională, UNICEF, București: Editura Vanemonde.
310. Stănculescu, S., Marin, M. (2011). Impacts of the international Economic crisis in Romania, 2009-2010. In 2009 "only on TV", in 2010 „kneeled us”, UNICEF, București: Editura Vanemonde.
311. Stroe, C., Militaru, E., , Cojanu, S., Drăgoiu, C., , Lazăr, I. (2011). Diagnosis of poverty in Romania. Dynamics, determinants and future challenges, în V. Vasek, Y., S., Shmaliy, D., Treck, N., P., Kobayashi, R., S., Choras, Z., Klos (eds.), Recent Researches in Social Science, Digital Convergence, Manufacturing and Tourism, Lanzarote, Canary Islands, Spain, May 27-29, 2011, WSEAS Press, pp. 50-55.
312. Suldo, S., M., Huebner, E., S. (2004). The Role of Life Satisfaction in the Relationship between Authoritative Parenting Dimension sand Adolescent Problem Behavior, *Social Indicators Research*, Vol. 66, No. 1/2, pp. 165-195.
313. Suldo, S., M., Huebner, S., E. (2006). Is Extremely High Life Satisfaction during Adolescence Advantageous? *Social Indicators Research*, Vol. 78 (2), pp. 179-203.
314. Svevo-Cianci, K., Hart, K., Rubinson, C. (2010). Protecting children from violence and maltreatment: A qualitative comparative analysis assessing the implementation of U.N. CRC Article 19, *Child Abuse & Neglect*, Vol. 34 (1), pp. 45-56.
315. Terry, T., Huebner, E., S. (1995). The relationship between self-concept and life satisfaction in children, *Social Indicators Research*, Vol. 35 (1), pp. 39-52.

316. Thoilliez, B. (2011). How to Grow up Happy: An Exploratory Study on the Meaning of Happiness from Children's Voices, *Child Indicators Research*, Vol.4, pp. 323-351.
317. Thompson, S., Marks, N. (2008). *Measuring wellbeing in policy: issues and applications*. London: New Economics Foundation (nef).
318. Thompson, S., Aked, J. (2009). *A guide to measuring children's well-being*, London: New Economics Foundation (nef), Action for Children.
319. Tomy, A. J., Cummins, R., A. (2011a). Subjective Wellbeing and Homeostatically Protected Mood: Theory Validation With Adolescents, *Journal of Happiness Studies*, Vol.12, pp. 897-914.
320. Tomy, A. J., Cummins, R., A. (2011b). The Subjective Wellbeing of High-School Students: Validating the Personal Wellbeing Index-School Children, *Social Indicators Research*, Vol.101, pp. 405-374.
321. Tomy, A., Norrish, J. (2012). Comparing the subjective wellbeing of young people participating in the Youth Connections Program with mainstream Australian adolescents, *Youth Connections Subjective Wellbeing Report*, Part A: Report 2.0. April 2012.
322. Tudge, J., Hogan, D. (2005). An Ecological Approach to Observation of Children's, în S. Greene&D. Hogan, (Eds.), *Researching Children's Experience: Methods and Approaches*, London: SAGE Publications, pp. 102-121.
323. UNICEF. (2004). Child Care System Reform in Romania, București.
324. UNICEF. (2006). Copiii la limita speranței. O analiză focalizată asupra situației copiilor vulnerabili, excluși și discriminați în România. București: Vanemonde
325. UNICEF España. (2012). *El Bienestar Infantil desde el punto del vista de los niños: qué afecta al bienestar de niños y niñas de 1º de ESO en España?*, Madrid: UNICEF España.
326. United Nations. (2001). Road Map Towards the Implementation of the United Nations Millennium Declaration: Report of the Secretary-General. Disponibil la: <http://www.un.org/documents/ga/docs/56/a56326.pdf>

327. Valois, R., F., Zullig, K., J., Huebner, E., S., Wanzer Drane, J. (2004). Life Satisfaction and Suicide among High School Adolescents, *Social Indicators Research*, Vol. 66, No. 1/2, pp. 81-105.
328. Valois, R., F., Kerr, J., C., Huebner, E., S. (2012). Peer Victimization and Perceived Life Satisfaction among Early Adolescents in the United States, *American Journal of Health Education*, Vol. 43 (5), pp. 258-268.
329. Veenhoven, R. (1991). Is Happiness Relative?, *Social Indicators Research*, Vol. 24, pp. 1-34.
330. Veenhoven, R. (1988). The utility of happiness, *Social Indicators Research*, Vol. 20, (4), pp. 333-354.
331. Veenhoven, R. (2000a). Well-Being in the Welfare State: Level Not Higher, Distribution Not More Equitable, *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, Vol. 2, pp. 91-125.
332. Veenhoven, R. (2000b). The Four Qualities of Life, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 1, pp. 1-39.
333. Veenhoven, R. (2002). Why Social Policy Needs Subjective Indicators, *Social Indicators Research*, Vol. 58, pp. 33-45.
334. Veenhoven, R. (2006). How Do We Assess how Happy We Are? Tenets, implications and tenability of three theories, Paper presented at conference on „New Directions in the Study of Happiness: United States and International Perspectives”, University of Notre Dame, USA, October 22-24, pp. 1-28.
335. Veenhoven, R. (2008). Sociological Theories of Subjective Well-Being, în M. Eid&R. Larsen (Eds.), *The Science of Subjective Well-being: A tribute to Ed Diener*, New York: Guilford Publications, pp. 44-61.
336. Ventegodt, S., Merrick, J., Andersen, N.J. (2003). Quality of Life Theory. The IQOL Theory: An Integrative Theory of the Global Quality of Life Concept, *The Scientific World Journal*, Vol. 3, pp. 1030-1040.
337. Vlăsceanu, L. (1993). Indicator social, în C. Zamfir&L. Vlăsceanu, (coord.), *Dicționar de sociologie. Indicatori demografici, economici, sociali și sociologici*, București: Editura Babel, pp. 291-293.

338. Vleminckx, K., Smeeding, T.M. (Eds.), (2003). *Child Well-being, Child Poverty and Child Policy in Modern Nations – What do we know?*, Bristol: The Policy Press.
339. Walker, J., Crawford, K., Taylor, F. (2008). Listening to children: gaining a perspective of the experiences of poverty and social exclusion from children and young people of single-parent families, *Health and Social Care in the Community*, Vol. 16 (4), pp. 429-436.
340. Watson, D., Clark, Lee, A., Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 54 (6), pp. 1063-1070.
341. Welsh Assembly Government. (2008). *Children and Young People's Well-being Monitor for Wales*, Cardiff: Welsh Assembly Government.
342. Zambrano, V., Padilla, D., Moscoso, S. (1997). Child Participation: A Formative Right, în A. Ben-Arieh&H. Wintersberger, (Eds.), *Monitoring and measuring the state of children: Beyond survival. Eurosocial Report no. 62*, Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research, pp. 159-166.
343. Zamfir, C. (1993), Satisfacție, în C. Zamfir&L. Vlăsceanu, (coord.), *Dicționar de sociologie. Indicatori demografici, economici, sociali și sociologici*, București: Editura Babel, pp. 522-524.
344. Zamfir, C. (coord), (2005). *Diagnoza sărăciei și a riscurilor în dezvoltarea copilului în România*, București: Institutul de Cercetare a Calității Vieții.
345. Zamfir, C., Popescu, I., A., Ștefănescu, Ș., Teodorescu, A., Vlăsceanu, L., Zamfir, E. (1984). *Indicatori și surse de variație a calității vieții*, București: Editura Academiei RSR.
346. Zamfir, C., Stănescu, S. (coord.), (2007). *Enciclopedia dezvoltării sociale*, Iași: Editura Polirom.
347. Zamfir, C., Stănescu, I., Ilie, S. (coord.), (2010). *Raportul social al ICCV După 20 de ani: opțiuni pentru România*, București: Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

348. Zullig, K.J., Valois, R.F., Huebner, E.S., Oeltmann, J.E., Drane, W. J. (2001). Relationship between perceived life satisfaction and adolescent substance abuse, *Journal of Adolescent Health*, Vol. 29, pp. 279-288.
349. Zullig, K., J., Huebner, E., S., Pun, S., M. (2007). Demographic Correlates of domain-based life satisfaction reports of college students, *Journal of Happiness Studies*, Vol. 10 (2), pp. 229-238.
350. *** Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, ratificată în România prin legea nr. 18/1990, republicată în M. Of. nr. 314/13 iunie 2001, textul complet al Convenției în limba engleză poate fi consultat la: <http://www.unicef.org/crc/crc>
351. *** Legea educației naționale. Legea nr. 1/2011, disponibilă online la: http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_educatiei_nationale_lege_1_2011.php

Alte pagini web:

<http://www.cenpo.ro/cenpo/wellbeing>

<http://www.childindicators.org/>

<http://www.childtrends.org/>

<http://www.copii.ro/Files/Strategia%20Nationala%20in%20domeniul%20protectiei%20dreptu.pdf>

<http://cspcs.sanford.duke.edu/content/kids-count-annie-e-casey-foundation-1991>

http://www.epc.eu/prog_forum.php?forum_id=8&prog_id=2

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/gdp_and_beyond/documents/Feasibility_study_Well-Being_Indicators.pdf

www.hbsc.org

www.oecd.org/pisa

<http://www.oecd.org/social/familiesandchildren/childwellbeingresearchrelatedwebsites.htm>

<http://multinational-indicators.chapinhall.org/Index.html>

http://www.pedsql.org/about_pedsql.html

http://www.wikichild.org/index.php/Main_Page